

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Townshendovy zákony a jejich důsledky

Valentina Soranzo

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

Townshendovy zákony a jejich důsledky

Valentina Soranzo

Vedoucí práce:

PhDr. Roman Kodet, Ph. D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Mé poděkování patří PhDr. Romanu Kodetovi, Ph. D. za odborné vedení, cenné rady, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval.

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2017

.....

Obsah

Úvod	1
1 Situace po francouzsko-indiánské válce.....	5
1.1 Recese, zadlužení a nové zdroje příjmů	6
2 Charles Townshend a nová cla.....	12
2.1 Townshendova cla.....	13
2.2 Kolonie a nová cla	14
2.2.1 Bojkot	17
2.2.2 Samuel Adams a Boston.....	19
3 Bostonský masakr	21
3.1 Vyhrocení situace	23
3.1.1 5. března 1770.....	24
3.1.2 Následky	26
3.2 Zrušení cel	27
4 Bostonské pití čaje	29
4.1 Východoindická společnost a zákon o čaji	32
4.2 Čajový dýchánek.....	35
5 Cesta k vyhlášení nezávislosti	37
5.1 Kontinentální kongresy a nezávislost.....	38
Závěr.....	43
Resume.....	48
Seznam literatury	46

Úvod

Založením první stálé osady Jamestown roku 1607 na pobřeží Virginie v oblasti zátoky Chesapeake začala Anglie s budováním svého nového impéria na severoamerickém kontinentě. Po tomto úspěšném kroku následoval v několika vlnách příliv obyvatel z Evropy, kteří se museli vypořádat jak s novými klimatickými podmínkami, tak i s domorodým obyvatelstvem, které se svého území nehodlalo jen tak lehce vzdát a často tedy docházelo k jejich vzájemnému střetu.

Postupem času vzniklo třináct osad, které byly velmi různorodé. Střetávaly se zde různé národy, kultury, tradice i vyznání. Přestože formálně byly součástí monarchie, do roku 1763 byly ponechány svému osudu a král ani parlament v Londýně do jejich správy nijak výrazně nezasahoval. V jednotlivých koloniích sice měla Velká Británie svého zástupce v roli guvernéra, větší význam ale měla jednotlivá městská shromáždění. Tato situace skončila po podepsání pařížského míru, jenž ukončil vleklý konflikt, tzv. francouzsko-indiánskou válku. Strach z další roztržky a finanční vyčerpanost britské státní pokladny vedly parlament k vydání několika zákonů, jejichž působením byla ukončena několik desetiletí probíhající praxe „prospěšné nedbalosti“.

Tato bakalářská práce se zabývá událostmi, jež následovaly po podepsání pařížského míru roku 1763 až po vyhlášení nezávislosti roku 1776. Hlavní část tvoří tzv. Townshendovy zákony, které byly v roce 1767 schváleny a uvaleny britským parlamentem na severoamerické osady. Šlo o předepsání cla na dovoz papíru, skla, olova, kůže, barev a čaje na americký kontinent. Reakcí bylo vytvoření protidovozní dohody mezi koloniemi, systematický bojkot anglického zboží a první požadavky na neutralitu. Hluběji se, mimo samotných zákonů, práce zabývá dvěma klíčovými momenty, jež přispěly k rozhodnutí kolonií získat nezávislost vůči Velké Británii, tzv. bostonským masakrem z března 1770 a bostonským pitím čaje z prosince 1773.

Jelikož mne situace kolem boje za americkou nezávislost, hlavně pak vynalézavost protibritských agitátorů, velmi zaujala, zvolila jsem si tuto část amerických dějin za téma bakalářské práce. Dle mého názoru se jedná o klíčové

období, a to nejen pro dějiny nově vzniklých Spojených států Amerických, ale i pro Velkou Británii a její koloniální působení v dalších letech.

Cílem je analyzovat situaci kolem vzniku Townshendových cel jak ze strany Velké Británie, tak i ze strany amerických osad. Dále také, zda jejich vydání mělo vliv na budoucí vztah mezi třinácti koloniemi a mateřskou zemí a do jaké míry se tento soubor zákonů podílel na vývoji, jenž vedl k nezávislosti a vytvoření Spojených států Amerických.

Práce je z důvodu lepší přehlednosti členěna do pěti větších kapitol. Každá z nich analyzuje určitý soubor propojených událostí. První kapitola obsahuje období zahrnující francouzsko-indiánskou válku a situaci po ní, tedy poválečné zadlužení a recesi, vydání Královské proklamace v říjnu 1763, zákon o cukru a měně z roku 1764, zákon o kolkovném a o ubytování z roku 1765 a následný bojkot či deklarační zákon z roku 1766. Náplní druhé kapitoly jsou Townshendova cla jako taková. Důvod jejich vydání, reakce amerických kolonií i následné zakročení ze strany Londýna.

Třetí i čtvrtá kapitola jsou z větší části zaměřené na události v Bostonu, kde za vývojem revolučního hnutí stál Samuel Adams a jeho Synové svobody. Hlavním tématem třetí kapitoly je konflikt, který vešel do dějin jako bostonský masakr a následné zrušení Townshendových cel, mimo cla na čaj. Čtvrtá kapitola se zabývá krizí Východoindické společnosti a snahou britského parlamentu situaci pomocí vývozu přebytků do kolonií zvrátit. V důsledku toho došlo k tzv. bostonskému pití čaje. Poslední kapitola mapuje cestu k vyhlášení americké nezávislosti, a to od donucovacích opatření z jara 1774, přes kontinentální kongresy a první ozbrojené střety, až k podepsání Deklarace nezávislosti dne 4. července 1776.

Pro práci byly klíčové tyto zdroje. Dílo Jürgena Heidekinga a Christofa Maucha, *Dějiny USA*, nabízí ucelený přehled vývoje na severoamerickém kontinentě od vzniku první kolonie v 16. století do vlády George Bushe na počátku 21. století. To umožňuje vytvořit si představu o sledu událostí, které jsou obsahem práce. Sloužilo tedy jako pomocník při sestavě hlavní časové osy.

Zřejmě nejdůležitějším zdrojem byla kniha Svatavy Rakové *Podivná revoluce: dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763–1783)*. Jedná se o dílo, které dopodrobna zkoumá vývoj jednotlivých událostí, odehrávající se jak v Americe, tak i na britských ostrovech, zhruba od poloviny 50. let 18. století po ukončení americké války za nezávislost. Je možné udělat si přehled o pocitech a názorech nejen vysoce postavených politiků z obou břehů Atlantského oceánu, ale i prostých lidí. Člověk tak dokáže skrze knihu nahlédnout do myslí jednotlivých vrstev, jež jsou postupem času vtahovány do revolučních nálad napříč severoamerickým kontinentem.

Věk revoluce z pera britského politika Winstona Churchilla nabízí komplexní a rovněž zajímavý pohled. Je zde analyzováno období od slavné revoluce v Anglii z roku 1688–1689, kdy se k moci dostal Vilém Oranžský, až po porážku Napoleona Bonaparte u Waterloo roku 1815. V knize se zabývá nejen konflikty jako takovými, ale popisuje i dopad na vědu a výrobu, jež položil základ světového průmyslového rozvoje. Díky svému původu i postavení dokázal Churchill čtenáři přiblížit reakci na americké nepokoje z pohledu nejen obyvatel britských ostrovů, ale i krále Jiřího III. a londýnského parlamentu.

Knihou *The Boston Massacre* Roberta Allisona mapuje události odehrávající se v Bostonu od října 1768, kdy se tamní britská armáda rozrostla o dvě nové jednotky, a to na žádost tamního guvernéra Francise Bernarda, až po březen 1771. Pro mou práci bylo zásadní, že toto dílo velice detailně rozebírá situaci těsně před, ale hlavně během březnového bostonského masakru.

Neméně důležité bylo další Allisonovo dílo *The Boston Tea Party*, které se zabývá vlivem čaje v obchodních stycích i politice během několika století. Pro pochopení důležitosti Východoindické společnosti v britské ekonomice, je v knize uvedena její historie i historie čaje a obchodování s ním. Opět zde dopodrobna popisuje události, jež se odehrávaly převážně v Bostonu roku 1773. Stranou ovšem nezůstává ani situace následujících let.

Poslední pro práci významnější knihou bylo dílo Petera D. G. Thomase s názvem *Tea Party to Independence. The Third Phase of the American Revolution 1773–1776*, které stejně jako předchozí dílo dává k dispozici pohled

na situaci kolem Východoindické společnosti, obchodu s čajem či bostonského pití čaje. Navíc se zabývá reakcí britského parlamentu, kontinentálními kongresy a dalšími událostmi až do vyhlášení nezávislosti roku 1776. Obě knihy o čajovém dýchánku se navzájem doplňují a díky tomu bylo možné, za použití dalších děl, proniknout do situace i myšlenkových pochodů Američanů, jež se rozhodli bojovat o svá práva a nezávislost.

1 Situace po francouzsko-indiánské válce

V letech 1754–1763 probíhala na severoamerickém kontinentu francouzsko-indiánská válka mezi Velkou Británií a Francií. Jaký byl důvod? Konflikt vyvolalo pronikání podnikavých Virgiňanů, kteří se přes Apalačské pohoří dostali do údolí na horním toku řeky Ohio s plánem obchodovat zde s Indiány a vyměřit 200 000 akrů půdy, které dostali darem od krále Jiřího.¹ Na toto jednání zareagovali Francouzi tím, že okamžitě začali v dané oblasti se stavbou soustavy pevností. To se však nelíbilo virginskému guvernérovi, který se nejprve pokusil Francouze od stavby odradit, avšak po neúspěchu i on vydal rozkaz vybudovat novou pevnost. Tento střet nakonec vyvrcholil ve válku. Z počátku vítězili Francouzi, kteří se spojili s tamními indiánskými kmeny, avšak roku 1758 se situace začala měnit a britské oddíly, které spolupracovaly s kolonisty a několika málo indiánskými kmeny, začaly vítězit. Válka trvala až do roku 1763, ovšem od roku 1760, kdy 8. září v Montrealu kapitulovalo francouzské vojenské i civilní velení, šlo vesměs jen o nepravděpodobné indiánské nájezdy, které vedl náčelník kmene Ottawů, Pontiac.²

Roku 1762 stálo království Ludvíka XV. na pokraji hospodářského krachu a jediné, o co každý usiloval, bylo rychlé uzavření míru. Důsledky války byly v mnoha ohledech katastrofální. Populace se snížila zhruba o deset procent, došlo k propadu ekonomiky i k finanční vyčerpanosti všech aktérů. Po pádu Pittovy vlády na konci roku 1761 a po nástupu nového premiéra Butea, který vůči Francii vystupoval mírněji, byla v září 1762 zahájena první jednání o míru.³ Pařížská mírová smlouva z 10. února 1763 definitivně potvrdila neschopnost francouzské koruny nadále financovat udržení oblasti v Severní Americe. Téhož roku také byly poraženy spojené indiánské kmeny, jejichž skupiny se postupně vzdávaly až do roku 1766.

Z války vyšla jako vítěz Velká Británie, která získala celou francouzskou Kanadu, oblasti na východ od Mississippi mimo města New Orleans, které spolu

¹ TINDALL, George Brown, SHI, David E., *Dějiny států USA*, Praha 1994, s. 70.

² RAKOVÁ, Svatava, *Podivná revoluce. Dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763–1783)*, Praha 2005, s. 21.

³ OPATRNÝ, Josef, *Válka Mohykánů. Sedmiletá válka v Americe*, Praha 2000, s. 354–355.

s oblastí na západ od řeky získalo Španělsko, navíc za navrácení Kuby získala od Španělska celou Floridu.⁴

Hlavním protivníkem se tak na severoamerickém kontinentě stalo Španělsko a indiánské kmeny. Z tohoto důvodu bylo důležité i nadále ponechat britské oddíly v koloniích. Ovšem vztahy mezi britskou armádou a koloniální administrativou se již během války nevyvíjely dobře. Co je k tomu vedlo? Přestože britští vojáci bojovali za majetek a životy osadníků, domácí správa opakovaně odmítala schválit potřebné finanční prostředky, dodávky zásob a vojenských potřeb. Sněmovny navíc trvaly na pouhé obraně koloniální hranice, což bylo v rozporu se strategií britských generálů, kteří chtěli útočit. Britští vojáci poukazovali na fakt, že ačkoliv koloniální domobrana není schopna se bránit nejen před francouzskými vojenskými profesionály, ale i před domorodými válečníky a ačkoliv kolonisté zcela spoléhají na válečné schopnosti a nasazení Britů, jsou velmi citliví na jakékoliv omezování svých občanských svobod.⁵ V momentě, kdy všechna nebezpečí pominula, se na americké půdě stali místním trnem v oku. A tak zatímco si angličtí důstojníci a úředníci stěžovali, že jim osadníci neprokazují náležitý respekt a že jim chybí vzdělání a vychování, pocítovali Američané, že jim naopak Britové dávají najevo svou převahu a chovají se k nim jako k lidem druhé kategorie.⁶

1.1 Recese, zadlužení a nové zdroje příjmů

Před válkou podléhaly kolonie navigačnímu zákonu, který jim přikazoval prodávat cenné zboží jako tabák, rýži, indigo, vlnu a kožešiny pouze mateřské zemi. Ta posléze toto zboží sama redistribuovala na evropský kontinent. Zákon též zakazoval vyrábět a prodávat například oblečení, klobouky a železo, aby měla Británie zajištěné odbytiště. Američané však navigační zákon zcela nerespektovali a během války na dodržování nikdo nedohlížel, což umožnilo kolonistům dodávat zboží rovnou na evropský trh. Navíc díky zásobování britských vojáků se na kontinentě zvýšilo množství hotových peněz, jejichž nedostatek v minulých letech brzdil ekonomický rozvoj. Po válce se ovšem růst

⁴ HEIDEKING, Jürgen, MAUCH, Christof, *Dějiny USA*, Praha 2012, s. 36–37.

⁵ RAKOVÁ, s. 23.

⁶ HEIDEKING, MAUCH, s. 37.

zastavil a v koloniích se objevila ve velkém chudoba. Jednotlivá města musela zřizovat nové chudobince a donucovací pracovny, a to nejen pro vdovy a sirotky, ale také pro řemeslníky, tovaryše či zprostředkovatele, kteří náhle přišli o pracovní nabídky.

Od roku 1755 vyplácela londýnská vláda všem svým koloniím subsidie, které byly určeny k náhradě jejich podílů na válečných nákladech. V letech 1758–1760 poskytovala vláda ministerského předsedy Williama Pitta každoročně 200 000 liber z britského rozpočtu jako kompenzaci za výdaje, které poskytly na rekrutování, ošacení a vyplacení oddílů. Ani po kapitulaci ze strany Francie se náhrady zcela nezastavily, a tak se kolonie rychle z války zotavily a do konce 60. let se s dlužními závazky vyrovnaly všechny osady. Veškeré americké podnikání však záviselo na britských úvěrech. Poválečné finanční potíže metropole ovšem vedly k tomu, že věřitelé začali důrazně vymáhat splátky: *„Jsme nesmírně zadluženi a není naděje na zlepšení, nemáme ani polovinu prostředků, které potřebujeme, abychom pokryli své dluhy. Všude na silnicích je možno potkat množství lidí ze všech končin země, kteří prchají před věřiteli“*, stěžoval si roku 1765 příslušník jedné z nejbohatších rodin mezi marylandskými otrokáři a plantážníky.⁷ V podobné situaci byli i obchodníci. Roku 1763 se opět objevila recese, spojená s nedostatkem hotovosti a s vysokými úroky zatěžující úvěry. Následovalo stahování papírových peněz z oběhu a též navyšování daní.⁸

Porážku Francouzů ve válce kolonisté spojovali s mnoha očekávaními. Nejdůležitější bylo zpřístupnění rozsáhlých úrodných území za Apalačským pohořím, které by pro ně znamenalo možnost polepšit si na společenském žebříčku a domoci se zisku hospodářství. Spekulace s půdou, jejíž rozdělování započalo dávno před válkou, navíc představovala jednu z nejslibnějších cest k finančnímu přilepšení.⁹ Když se však v roce 1763 v údolí řeky Ohio a v oblasti Velkých jezer spojilo více indiánských kmenů a zahájilo povstání, rozhodla se Koruna učinit přítrž dalšímu rozšiřování oblasti osídlení a spekulacím s půdou.¹⁰

⁷ RAKOVÁ, s. 43–44.

⁸ Tamtéž.

⁹ Tamtéž, s. 35, 45.

¹⁰ HEIDEKING, MAUCH, s. 39.

Monarchie nechtěla a hlavně si ani nemohla dovolit další válečný konflikt. Královská proklamace ze dne 7. října 1763 zakazovala jakékoliv obchodování s Indiány týkající se půdy západně od Alleghenského pohoří.¹¹ Toto nařízení však mnoho kolonistů, jako například George Washington, nerespektovalo a zakládalo společnosti, které skupovaly pohraniční oblasti od Indiánů. Dle Washingtona byla proklamace pouze „*dočasný prostředek, jak uklidnit mysl Indiánů*“. Svému realitnímu agentovi nařídil, aby mu „*v části náležející Koruně zajistil tu nejcennější půdu (v povodí Ohia), kterou, jak se domnívám, bude po čase možné získat, nehledě na proklamaci, jež tomu v současnosti brání a zakazuje se tam usadit*“.¹²

Kvůli finančnímu vyčerpání stála Velká Británie před zásadní otázkou. Kde vzít potřebné finance? Před válkou byly kolonie odkázány především samy na sebe. Nový premiér George Grenville však očekával, že na obranu hranice bude zapotřebí britských vojáků a k vysokému válečnému dluhu tak musel přičíst i rychle rostoucí výdaje na obranu. Jelikož obyvatelé v Británii byli více daňově zatíženi, Grenville usoudil, že Američané jsou povinni podílet se na nákladech na vlastní obranu. Zjistil také, že americká celní služba je nevýkonná. Daňové úniky, neschopnost a korupce byly na denním pořádku a tak bylo nutno situaci změnit.¹³

V březnu 1764 Grenville Dolní sněmovně předložil v devatenácti bodech program příjmů z amerických kolonií, které měly sloužit na financování obrany a správy v zámoří. Většina z návrhů neobsahovala žádné novinky, šlo pouze o přísné dodržování již existujících obchodních zákonů a navíc byl rozšířen seznam zboží, z něhož se mělo platit dovozní clo. Bylo také prodlouženo clo na cizí melasu z roku 1733, jehož lhůta právě končila. Toto opatření původně chránilo pěstitele cukrové třtiny ze Západní Indie a v jeho rámci posléze došlo k vytvoření monopolu na obchod s cukrem a zahraniční dovozy zatížilo

¹¹ REICH, Emil, *A New View of the War of American Independence*. In: *The North American Review* 177, 1903, 560, s. 36.

¹² CHURCHILL, Winston S., *Věk revoluce*, Praha 1999, s. 134.

¹³ TINDALL, SHI, s. 75.

vysokými cly.¹⁴ Výše tohoto cla byla snížena na polovinu, což mělo zabránit pašování z francouzských ostrovů. Dovošní daň z cizího cukru naproti tomu několikanásobně vzrostla stejně jako clo na kolonisty velmi oblíbené jihoevropské víno. Poplatky byly nově uvaleny na indigo, kávu, perské a indické látky a na několik dalších položek, které kolonisté dováželi ze zemí mimo impérium. Sněmovna byla návrhy nadšena, během dvou týdnů došlo ke schválení a tzv. zákon o cukru vstoupil v platnost 15. dubna 1764 poté, co byl králem Jiřím III. podepsán.¹⁵ Poprvé tak byla uvalena cla, která měla poskytnout ústřední vládě finance a ne pouze regulovat obchod.

Dalším opatřením nového koloniálního programu byl zákon o měně z téhož roku. Proč? Kolonie zápasily s až chronickým nedostatkem pevné měny, která neustále opouštěla jejich území při placení dluhů. Aby se vyhnuly tomuto nedostatku, začaly vydávat své vlastní papírové peníze. Britští věřitelé se však splátek v této podobě obávali, a tak pro uklidnění jejich obav Grenville rozšířil zákaz z roku 1751, používat měnu Nové Anglie jako platidlo, na všechny kolonie. V důsledku toho klesla hodnota koloniální měny, jelikož ani tam nebyl nikdo povinen přijímat ji ke splácení dluhu. Deflace v důsledku zákona o měně spolu s novými cly a se zpřísněním správy způsobila koloniální ekonomice velký šok.¹⁶

Nastalá situace v koloniích znepokojila anglické obchodníky, kteří měli v Americe své dlužníky. Poté, co britská vláda zjistila, že nové nepřímé zdanění obchodu není tak výnosné, jak očekávala, obrátil se Grenville i jeho náměstek Charles Townshend na právníky, zda by bylo možné uložit koloniím daně přímé. Jejich vyjádření bylo kladné, a tak Grenville navrhl, aby všechny koloniální dokumenty byly za poplatek opatřovány kolkem.¹⁷

Celní a regulační opatření bylo v koloniích zpochybňováno kvůli ničivému dopadu na námořní obchod, nedošlo ovšem k zpochybnění práva parlamentu na toto jednání. Naopak zákon o kolkovním, který byl připravován

¹⁴ CHURCHILL, s. 135.

¹⁵ RAKOVÁ, s. 50–51.

¹⁶ TINDALL, SHI, s. 76.

¹⁷ CHURCHILL, s. 135.

ministrem financí Thomasem Whatelym, byl označen za neústavní. Lidé se totiž obávali, že by v budoucnosti mohla být vybírána větší suma, i když to nebude zapotřebí.¹⁸

Kolkový zákon zavedl novou daň, aniž by se někdo kolonistů ptal. Již před tím, než vstoupil v platnost, Grenville počítal s tím, že výnos bude použit na vydržování armády, která byla poslána do Ameriky. Bylo totiž nadále nutné bojovat s Indiány, Francouzi toužili po odvetě a i Španělé představovali jisté riziko. Kolonie tedy měly skrze kolkovné platit jednu třetinu obnosu na vydržování vojáků, tedy zhruba 360 000 liber šterlinků ročně. Dle kolonistů však byla přítomnost armády zbytečná a skutečnost, že v koloniích pobývala, pomáhala vymáhat tíživá cla a nespravedlivé daně.¹⁹

Parlament kolkový zákon přijal 22. března 1765 a v platnost měl vstoupit 1. listopadu téhož roku²⁰. Kolkovné se mělo vybírat ze všech písemností právního významu, za kalendáře, noviny, tiskoviny a dokonce z karetních her a her v kostky. Problémem bylo to, že se daň musela platit v mincovním kovu, který byl nezbytný pro další rozvoj a pro vyrovnání nepříznivé obchodní bilance s Anglií.²¹ Osudné z amerického hlediska byla také skutečnost, že k vymáhání měla být v koloniích vybudována vlastní královská byrokracie a že soudy viceadmirality, soudící bez poroty, měly trestat prohřešky proti tomuto zákonu. Navíc k těmto zákonům byl vydán také další o ubytování, který zavazoval sněmovny, aby se postaraly o ubytování britských jednotek.²²

Amerika se o kolkovném dozvěděla počátkem května 1765. Jaká byla reakce? Zprvu šlo o všeobecné rozhořčení, poté se dostavil i otevřený odpor. Jak se blížilo datum, kdy měl zákon vejít v platnost, narůstal odpor a nenávisť vůči vykonavatelům zákona. V říjnu 1765 se v New Yorku sešli delegáti devíti kolonií, aby projednali platnost kolkovného. Mezi delegáty se šířila teorie o britském spiknutí proti americkým svobodám. William Johnson z Connecticutu řekl, že „*zákony zbavující nás privilegia, abychom sami hlasovali o svých daních*

¹⁸ RAKOVÁ, s. 51.

¹⁹ NEVINS, Allan, COMMAGER, Henry Steele, *Dějiny USA*, Praha 1947, s. 63–64, 66.

²⁰ RAKOVÁ, s. 53.

²¹ CHURCHILL, Winston S., *Věk revoluce*, Praha 1999, s. 135.

²² HEIDEKING, MAUCH, s. 40–41.

*a byli souzeni svými bližními, nás musí uvést do stavu naprostých otroků, tak jak si nás přejí vidět“.*²³ Výsledkem kongresu bylo sepsání petice, ve které bylo požadováno zrušení kolkovného, zákona o cukru i proklamační linie. Noviny nadále vycházely bez kolků a navíc v New Yorku, Filadelfii a v Bostonu probíhal bojkot dovozu britského zboží, ke kterému se posléze přidávaly i další americké osady.

Vedle tohoto umírněného postupu se nevěle obyvatel projevovala vlnou protestů, které symbolickým způsobem dávaly najevo svůj odpor. Lidé zřizovali tzv. stromy svobody, pálili loutky, jež představovaly daňové úředníky či anglické politiky. V některých případech však došlo i na násilí a fyzické útoky vůči daňovým úředníkům a jejich majetku. Tyto masové demonstrace byly velmi dobře připravované a řízené vlasteneckými organizacemi, například organizací Synové svobody.²⁴

V červenci 1765 padl Grenvillův kabinet a sestavením nové vlády byl králem pověřen Charles Watson-Wentworth, druhý markýz z Rockinghamu, který byl spojen s bohatými podnikatelskými kruhy, pro něž bylo důležité fungování imperiálního obchodu. Přestože členy nového kabinetu celková situace v Americe popudila, kvůli síle koloniálního odporu a také kvůli citelnému poklesu britského vývozu, došlo v parlamentu k rostoucí ochotě ustoupit patriotům a kolkový zákon zrušit. Jedním z hlavních představitelů této tendence byl bývalý premiér William Pitt, který v lednu 1766 ve své řeči parlamentu přiznal právo na veškerou koloniální legislativu s jedinou výjimkou, kterou představovalo uvalování přímých daní.²⁵

V roce 1766 tak byla oficiálně zrušena platnost zákona o kolkovném, a to s ohledem na anglické obchodníky a vzhledem ke skutečnosti, že daňoví úředníci v koloniích už dávno rezignovali. Zároveň však poslanci potvrdili v deklaračním zákoně právo parlamentu vytvářet zákony zavazující kolonie po všech stránkách.²⁶

²³ RAKOVÁ, s. 54, 58.

²⁴ HEIDEKING, MAUCH, s. 41.

²⁵ RAKOVÁ, s. 65.

²⁶ HEIDEKING, MAUCH, s. 42.

2 Charles Townshend a nová cla

V červenci 1766, po 13 měsících vlády, zanikl Rockinghamův kabinet, kterému se do značné míry podařilo zklidnit nepřátelskou náladu, jež panovala jak v koloniích, tak i na Britských ostrovech.²⁷ Do čela vlády se poté až do září 1768, kdy jej nahradil Augustus Fitzroy, třetí vévoda z Graftonu, znovu postavil William Pitt, první hrabě z Chathamu. Dle britského parlamentu, bylo nadále důležité ponechat armádu v amerických osadách. Pouhá přítomnost odrazovala Indiány, Španěle i Francouze od možného útoku. Její udržování však stálo 400 000 liber ročně a tato částka pocházela výhradně z kapes daňových poplatníků žijících ve Velké Británii a parlament si byl vědom, že je nutné tuto skutečnost změnit. Ale jak? Z tohoto důvodu začal lord Shelburne, Pittův tajemník jižního departmentu s odpovědností za koloniální záležitosti, spolu s kancléřem pokladu Charlesem Townshendem jednat o novém řešení.²⁸

Charles Townshend byl na post britského kancléře pokladu jmenován roku 1766. Svůj postoj ke koloniím si ovšem vytvořil již během působení na ministerstvu obchodu. Zde zastával v letech 1749–1754 funkci lorda komisaře pro obchod a kolonie. Uvědomoval si, že uvalení vysokých cel, by představovalo zásadní zásah do ekonomiky kolonií. Z tohoto důvodu chtěl zprvu zavést nižší daně a následně, poté co si na ně lidé zvyknou, jejich hodnotu navyšovat. V prosinci 1766 přišel Townshend s plánem, dle kterého by bylo clo uvaleno na víno, ovoce, bílé a zelené sklo, červené a bílé olovo, tiskařské barvy, papír a karton.²⁹

Po řadě politických debat o novém finančním zatížení severoamerických kolonií, Townshend na jaře 1767 přednesl Dolní sněmovně pozměněný plán, který koloniím ukládal clo na dovoz 27 položek, mezi něž patřil čaj, sklo, papír, tiskařské barvy a olovo. Jednalo se tedy převážně o artikly, se kterými se mezi mateřskou zemí a koloniemi nejčastěji obchodovalo. V červnu 1767 byly tyto tzv. Townshendovy zákony Dolní sněmovnou bez problémů schváleny. Z její

²⁷ CHURCHILL, s. 137.

²⁸ RAKOVÁ, s. 66–67.

²⁹ CHAFFIN, Robert J., *The Townshend Acts of 1767*. In: *The William and Mary Quarterly* 27, 1970, 1, s. 93, 96, 99.

strany šlo hlavně o snahu ukázat ochotu a dobrou vůli, jelikož tímto krokem došlo k rozdělení daňového břemena, které do té doby leželo pouze na obyvatelích britských ostrovů.³⁰ Britové se navíc domnívali, že osadníci jsou pouze proti vnitřním poplatkům, nikoliv vnějším, a že tedy našli způsob, jak kolonie zdanit, aniž by došlo k většímu odporu.³¹

2.1 Townshendova cla

Již v letech 1753 a 1754 dospěl Charles Townshend k přesvědčení, že je nutné osvobodit administrativu v Americe od finanční závislosti na koloniálních sněmech. George Grenville navíc přišel s ideou, že vojsko, které je nutné ponechat na americkém kontinentě, by mělo být placeno výhradně koloniemi. Charles Townshend, když v roce 1767 přišel s novým daňovým zatížením, počítal, že pomocí takto získaných prostředků budou financovány platy guvernérů, soudců a ostatních vládních úředníků, ne však armády.³² Na to by totiž předem odhadnutá částka ani zdaleka nestačila.

V lednu 1767 Townshend představil svůj návrh, dle kterého by zavedením cla na dovoz skla, olova, tiskařských barev, čaje a papírů státní pokladna získala zhruba 40 000 liber ročně.³³ Tyto peněžní odvody byly jen částí plánované správní reformy v koloniích, která měla hlavně pomoci posílit moc královských guvernérů a úředníků, kteří často zápasili o pravomoci s tamními sněmy, na kterých byli finančně závislí.³⁴ Townshend chtěl především omezit pravomoce sněmů ve vybírání daní a vypisování cel a upevnit tak moc britského parlamentu nad severoamerickým územím.

Současně bylo stanoveno, že výběrem těchto cel nebudou pověřeni dosavadní úředníci, ale nový sbor celních pověřenců, který bude podléhat přímo britskému ministru financí a jehož sídlením místem bude Boston. Tedy město, kde se velice dařilo nejruznějším překupníkům. Tamní soudy byly navíc povinny

³⁰ RAKOVÁ, s. 67–68.

³¹ WASSON, Ellis, *Dějiny moderní Británie*, Praha 2010, s. 90.

³² THOMAS, Peter D. G., *Charles Townshend and American Taxation in 1767*. In: *The English Historical Review* 83, 1968, 326, s. 33, 35–36.

³³ HARLAN, Robert D., *David Hall and the Townshend Acts*. In: *The Papers of the Bibliographical Society of America* 68, 1974, 1, s. 24.

³⁴ HEIDEKING, MAUCH, s. 42.

vydávat celním pověřencům příkazy k domovním prohlídkám.³⁵ Úřad celních komisařů měl vliv v celé britské Severní Americe, včetně Bermud a Baham, vyjma Západní Indie. Jednalo se o velmi mocné muže s velmi rozsáhlými pravomocemi.³⁶

V květnu a červnu 1767 tak Townshend prosadil své plány, které do historie vstoupily jako tzv. Townshendova cla. Prvním cílem bylo dosáhnout toho, aby newyorský sněm, který se vzepřel dříve vydanému ubytovacímu zákonu, začal nařízení z Londýna respektovat a poskytl královským oddílům lůžka a potraviny. Za tímto účelem byla pozastavena platnost všech zákonů newyorského sněmu do doby, než sněm ustoupil. Dále byl vydán zákon o příjmech a v Bostonu došlo k vytvoření Úřadu celních komisařů. Nakonec Townshend přeorganizoval soudy viceadmirality na čtyři v kontinentálních koloniích, a to v Halifaxu, Bostonu, Filadelfii a v Charlestonu.³⁷

Ačkoliv ze záznamů vyplývá, že byly zisky z cel vcelku výnosné, náklady na jejich vybírání byly vyšší. Důvodem byly například vysoké výdaje na přestěhování komisařů z Britských ostrovů na americký kontinent, jejich rozmařilý život i nemalé platy. V důsledku cel navíc došlo ke zdražení zboží, což umožnilo další rozvoj tolik výnosného pašeráctví, proti kterému se Londýn snažil tak usilovně bojovat.

2.2 Kolonie a nová cla

O nových clech, jež měla být do praxe uvedena 20. listopadu 1767, se kolonisté dozvěděli v srpnu téhož roku.³⁸ Tato zpráva je zaskočila právě v době, kdy slavili vítězství ohledně zákona o kolkovním. Nová cla ovšem pro kolonie nepředstavovala nějak velkou finanční zátěž. Jednak nešlo o příliš vysoké sumy, a navíc koloniální ekonomika se během předchozích let vzpamatovala a dostala se opět do období expanze.

³⁵ RAKOVÁ, s. 67.

³⁶ DICKERSON, O. M., *Use Made of the Revenue from the Tax on Tea*. In: *The New England Quarterly* 31, 1958, 2, s. 234.

³⁷ TINDALL, SHI, s. 80.

³⁸ BRUNHOUSE, Robert L., *The Effect of the Townshend Acts in Pennsylvania*. In: *The Pennsylvania Magazine of History and Biography* 54, 1930, 4, s. 355.

Jaký byl tedy důvod k nespokojenosti? Kamenem úrazu v případě nových cel tedy nebyla výše, ale způsob využití. Tím, že výnosy byly určeny na platy britských úředníků, došlo k omezení působení koloniálních sněmů. Do té doby pravidelně docházelo k roztržkám mezi sněmy a guvernéry, kteří se neustále dohadovali. Sněmy poté platy používaly jako zbraň proti guvernérům, snažícím se prosadit přísná nařízení pocházející z Londýna. I přesto, že sněmy přišly o svou hlavní zbraň proti britským úředníkům, myšlenka na otevřenou vzpouru jim byla nadále vzdálená.³⁹

Do čela protibritského hnutí se tak dostali patrioti, kteří pocházeli převážně z řad vážených obchodníků. Ti věřili, že organizovaný, avšak ne příliš razantní odpor týkající se oblasti obchodu, přivede britskou vládu k rozumu.⁴⁰

Největší vlna odporu se zvedla ve Virginii, kde došlo k novým protestům a kde tamní sněm prohlásil, že kolonie by měly mít právo si vypisovat svoje daně samy, jelikož v Londýně o místní situaci nemají dostatek potřebných informací. Dalším centrem odporu bylo Massachusetts, především Boston, v němž znovu vznikla organizace Synů svobody, která své působení zahájila již v roce 1765 po vydání zákona o kolkovném. Organizace se sice po splnění úkolu rozešla, mnozí však udržovali stále spojení navázaná i přes hranice kolonií prostřednictvím tzv. korespondenčních výborů a v přístavních městech se měnily v kvazipolitická sdružení. Mezi takto vzniklé spolky patřili například newyorští mechanici či obchodní bratrstva.⁴¹

Nejpočetnější a s nejlepší organizací byla městská společenství Nové Anglie a především Bostonu. Řady bostonských Synů svobody, které se rekrutovaly, stejně jako jinde, především z nižších vrstev, byly vedeny význačnými osobnostmi z obchodnických či právnických kruhů.⁴²

Protesty proti nové snaze parlamentu upevnit svou moc nad Amerikou se objevovaly v různých formách. Vlastenečtí vzdělanci odpovídali, stejně jako tomu bylo u zákona o kolkovném, psaním a vydáváním nejrůznějších pojednání

³⁹ CHURCHILL, s. 138.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ RAKOVÁ, s. 68.

⁴² Tamtéž, s. 69.

a pamfletů napříč koloniemi. Šlo o politické úvahy a eseje, v nichž probírali a vysvětlovali nejrůznější hlediska sporu a shromažďovali argumenty, které podporovaly jejich stanovisko. Díky tomu se postupně vytvořila síť radikální ideologie i rétoriky. Docházelo tak k postupnému přetváření amerického pohledu na imperiální svazky a ke změně koloniální sebereflexe. Zprvu se kolonisté odvolávali na svá práva jako britských poddaných, v průběhu sporu se ovšem začali vůči metropoli více vymezovat a zdůrazňovali svou odlišnou identitu.⁴³

Nejvýznamnějším a nejhlasitějším podporovatelem boje proti Townshendovým zákonům byl Samuel Adams. Tento massachusettský politik patří mezi kontroverzní postavy americké historie. Byl to velký populista používající demagogické kampaně. Jeho popularita byla založena převážně na mobilizaci nejnižších lidových mas, které následně organizoval do pouličních demonstrací, jež se často zvrhávaly do násilných střetů. Mezi jeho nejbližší spolupracovníky patřil advokát a politik James Otis. Otis se zasloužil o vydání celé řady spisů, v nichž hájil ideu žádného zdanění bez souhlasu reprezentace kolonie. Jeho radikální pamflet *Potvrzená a prokázaná práva britských kolonií* patřil mezi nejvydávanější a nejčtenější té doby. Byl toho názoru, že Londýn ohrožuje svobodu severoamerických kolonií, na kterou si v letech před francouzsko-indiánskou válkou všichni zvykli. Pravdou ovšem bylo, že kolonisté ve shromážděních zastoupeni byli, jen se odmítali účastnit hlasování o dodatečných daních a místo toho si je na sebe nechali uvalit Westminsterem.⁴⁴

Koncem roku 1767 byly v *Pennsylvania Chronicle* vydány *Dopisy pensylvánského farmáře obyvatelům britských kolonií* od filadelfského právníka Johna Dickinsona. Šlo o soubor dvanácti esejí, které po několika dnech byly vydány též v *Pennsylvania Journal* a *Pennsylvania Gazette*.⁴⁵ Postupem času byly *Dopisy* přetištěny i v dalších novinách či letácích napříč koloniemi a čteny napříč společenskými vrstvami. Dickenson ve svém díle argumentoval tím, že parlament má právo regulovat obchod a vybírat za tímto účelem cla, nemá však

⁴³ Tamtéž, s. 69–70.

⁴⁴ JUDD, Denis, *Vzestup a pád britského impéria. Britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*, Praha 1999, s. 46.

⁴⁵ HARLAN, s. 29.

právo ukládat jakékoli daně, bez ohledu na to, zda se jedná o vnější nebo vnitřní, za účelem vlastního zisku.⁴⁶ Tento princip zdanění shledával za nebezpečný a destruktivní.⁴⁷ Upozorňoval na to, že vztah mezi koloniemi a mateřskou zemí byl vždy vágně a špatně definovaný.⁴⁸

2.2.1 Bojkot

Samuel Adams a James Otis spolu vypracovali poměrně významný oběžník, který měl neméně významný ohlas. V něm volali hlavně po tom, aby se kolonie sjednotily a jako jeden muž bojovaly proti královské zlovůli a tyranii. Současně navrhovali i možnost, jakým způsobem se vydat. Jako nejúčinnější se zdál bojkot britského zboží, který by znatelně pocítila jak britská veřejnost, tak i královská pokladna, načež by mohlo dojít k následnému zrušení Townshendových zákonů.

Iniciativy se opět chopila Nová Anglie. Bostonské městské shromáždění sestavilo na konci října 1767 soupis britského zboží, které vlastenci neměli nejen dovážet, ale ani kupovat.⁴⁹ O několik týdnů později oznámil Rhode Island přijetí protidovozní dohody.⁵⁰ Poté se přidal New York, který byl následován dalšími koloniemi. Zatímco Boston, New York a další města posílila svůj odpor formálním přijetím dohody o bojkotu dovozu britského zboží během srpna 1768, ve Filadelfii, kde se zprvu pomocí svých agentů v Anglii snažili o zrušení zákona, docházelo ke stagnaci.⁵¹

V témže roce se sešli filadelfští obchodníci, kteří byli z Bostonu vyzýváni, aby přistoupili na protidovozní dohodu. Podle ní mělo dojít k přerušení veškerého obchodu s Británií na jeden rok, a to od 31. prosince 1768. Po dlouhé a vážně debatě dospěli k závěru, že by se bojkot měl týkat pouze těch položek, na které se vztahovala Townshendova cla. Filadelfští obchodníci měli strach. Jejich obavy pramenily hlavně z toho, že by mohli být ze strany Bostonu podvedeni. Přístavy Nové Anglie totiž byly rájem pro překupnický obchod a měly tudíž obavy, že během období, kdy Pensylvánie a ostatní kolonie budou dodržovat

⁴⁶ TINDALL, SHI, s. 80.

⁴⁷ HARLAN, s. 29.

⁴⁸ BRUNHOUSE, s. 356–357.

⁴⁹ RAKOVÁ, s. 75.

⁵⁰ BRUNHOUSE, s. 359.

⁵¹ HARLAN, s. 31–32.

dohodu o zákazu dovozu zboží z mateřské země, bude právě Boston profitovat na podloudnictví.⁵²

V průběhu roku 1768 došlo ve Filadelfii k několika setkáním představitelů obchodnické společnosti spolu s politiky. V červenci napsal John Dickinson dopis určený obchodníkům, ve kterém je upozorňoval na škody, které způsobují ostatním koloniím tím, že odmítají přistoupit k bojkotu.⁵³ Poté David Hall, filadelfský tiskař, vydavatel, knihkupec a papírník, na podzim roku 1768 informoval svého anglického i skotského agenta o možnosti embarga na dovoz zboží vyplývající z dohody o bojkotu.⁵⁴ Dne 22. září téhož roku byl do Anglie zaslán dopis, prezentovaný jako petice. Dle tohoto dokumentu byla Townshendova cla ve velkém rozporu s právy kolonistů.⁵⁵

Nakonec se na setkání v Davenportově taverně, které se uskutečnilo 6. února 1769, filadelfští obchodníci po dlouhé době odhodlali k přistoupení na dohodu o nedovážení britského zboží.⁵⁶ Dne 10. března 1769 tak oficiálně přistoupili k dohodě o přerušení obchodu s Anglií, a to s platností od 1. dubna téhož roku. Dohoda se vztahovala na veškeré zboží, vyjma dvaceti dvou nejdůležitějších položek. Toto ujednání mělo být v platnosti buď do doby zrušení zákonů, nebo dokud nebude valnou hromadou stanoveno jinak. Po vzoru Pensylvánie na dohodu přistoupil 20. června i Maryland.⁵⁷

V důsledku nedostatku zboží docházelo k růstu cen a domácím manufakturám byl umožněn rozvoj a růst výroby. Bojkot však nikdy nebyl zcela efektivní. Našli se tací, kteří dohodu nerespektovali a zboží nadále z Velké Británie dováželi. Celková částka, která se na daních v koloniích vybrala, ovšem nikdy nedosáhla té, kterou Charles Townshend předem odhadl. Místo slíbených 40 000 liber za rok to bylo v roce 1768 pouze 13 202 liber a v roce 1770 dokonce jen 2 727 liber.⁵⁸

⁵² BRUNHOUSE, s. 360.

⁵³ Tamtéž, s. 362.

⁵⁴ HARLAN, s. 19, 32.

⁵⁵ BRUNHOUSE, s. 363.

⁵⁶ HARLAN, s. 33.

⁵⁷ BRUNHOUSE, s. 365–366.

⁵⁸ HARLAN, s. 35–36.

2.2.2 Samuel Adams a Boston

Jelikož byl Samuel Adams mužem činu, nehodlal se omezit pouze na oběžníky a bojkot. Místo toho začal mobilizovat převážně lehko ovlivnitelné vrstvy společnosti a ty pak pod jeho vedením, které však nebylo přímé, vytvořily skupinky, jež útočily na britské obchody či na samotné obchodníky, kteří se vůči Velké Británii zdáli být loajální. Adams také zastrašoval opozici, která s ohledem na stupňující se násilnosti jeho stoupců, byla čím dál tím hlasitější. V praxi docházelo například k vypalování domů a obchodů, což už v té době, bylo chápáno jako porušení nedotknutelnosti soukromého vlastnictví. A tak i když mnozí s Adamsovými názory sympatizovali, dostali se do opozice, jelikož nesouhlasili s jeho metodami. Pro britskou vládu, která si byla složité situace v Bostonu vědoma, bylo velkou neznámou, jestli samotný Adams dokáže nějakým způsobem rozzuřený dav usměrnit.

Adams byl navíc stále posedlejší přesvědčením, že parlament nemá jakékoli právo vydávat zákony pro kolonie. Dle jeho názoru se musel Massachusetts vrátit k duchu svých puritánských zakladatelů a bránit se spiknutí proti svobodám.⁵⁹ Na počátku roku 1768 byl massachusettským sněmem rozeslán napříč koloniemi dopis z pera samotného Samuela Adamse. Nová cla zde byla označena za neslučitelná se zásadou žádné zdanění bez reprezentace. Zároveň byla zavrhnuta náprava v podobě amerického zastoupení v parlamentu. Poslanci také odmítli, aby byli guvernéri a soudci jmenováni korunou, čímž mateřské zemi upřeli mimo moci legislativní i moc výkonnou a soudní. Na závěr dopis vyzýval ke společnému postupu v boji.⁶⁰

Tamní guvernér Francis Bernard označil počátkem března 1768 oběžník za projev zrady a následně massachusettskou sněmovnu rozpustil. Londýnský tajemník pro kolonie, lord Hillsborough, jeho postup schválil a upozornil ostatní koloniální sněmy, že pokud projeví příznivou reakci na Adamsův dopis, bude je čekat stejný osud. Na stranu rozpuštěné sněmovny se, bez ohledu na možné následky, téměř okamžitě postavili poslanci z New Hampshiru, Connecticutu

⁵⁹ TINDALL, SHI, s. 81.

⁶⁰ RAKOVÁ, s. 75.

a New Jersey. Vydáním vlastního oběžníku se za Boston postavil také virginský sněm.⁶¹

Na konci června 1768 rozhodla nově jmenovaná massachusettská sněmovna, že oběžník z března téhož roku je i nadále platný. Opět se tak dostala do sporu s guvernérem Bernardem, který znovu sněmovnu rozpustil. V důsledku toho se během roku 1768 změnil politický život napříč koloniemi. Jednotlivé zákonodárné sněmy začaly posílat do Londýna petice na obranu amerických svobod, které byly adresovány přímo králi Jiřímu III. Jako první tak učinili v červnu Maryland a Connecticut. V srpnu je následoval New Hampshire, v září Pensylvánie a Rhode Island, v říjnu Delaware, v prosinci New York a Severní Karolína. Guvernéři jednotlivých kolonií posléze, na příkaz lorda Hillsborougha, odročovali, případně rozpouštěli zasedání sněmů. Poslance to ovšem neodradilo a nadále se scházeli a o situaci jednali. Svou činnost navíc obnovovali Synové svobody, kterým se opět dostávalo příležitostí mobilizovat dav k pouličním výtržnostem.⁶²

⁶¹ Tamtéž, s. 75–76.

⁶² Tamtéž, s. 76.

3 Bostonský masakr

Situace se během druhé poloviny roku 1768 stále zhoršovala. Již v červnu byla v Bostonu na pomoc tamním celníkům povolána fregata Romney. Úředníci poté pod její ochranou zabavili Johnu Hancockovi, populárnímu vlastenci a známému pašerákovi, celý lodní náklad. Vzápětí se ovšem museli uchýlit do ostrovní pevnosti před útoky rozzuřeného obyvatelstva a žádat o vojenskou pomoc. Napětí a nenávisti panující v Bostonu využilo městské shromáždění, které vyzvalo lid, aby se chopil zbraní a poté, co guvernér Bernard zakázal řádné zasedání sněmovny, se 96 delegátů z massachusettských městeček sešlo na nezákonném konventu.⁶³

Odpovědí, na toto jednání, se stalo vylovení 14. a 29. pluku britských vojsk v bostonském přístavu v říjnu 1768. Stalo se tak na žádost královského guvernéra Francise Bernarda, který se domníval, že vojsko pomůže udržet v Bostonu řád a pomůže také úředníkům s vybíráním daní, jež byly koloniím uloženy britským parlamentem.⁶⁴

Odpor, který se v koloniích proti Townshendovým zákonům zvedl, byl pro Londýn nečekaný. Politici, kteří dříve Američany podporovali a sami zákon o kolkovním kritizovali, s nimi tentokrát nesouhlasili. Na celou situaci nejvíce doplatil William Pitt, který v říjnu 1768 podal již podruhé demisi. Do čela kabinetu se posléze postavil August Henry Fitzroy, třetí vévoda z Graftonu. Vzhledem k velkým a rozšířeným protiamerickým náladám schválily obě komory parlamentu na podzimním zasedání bez větších obtíží rezoluce předložené tajemníkem pro kolonie lordem Hillsboroughem. Tyto rezoluce odsuzovaly postup kolonie Massachusetts a nařizovaly dopravit tzv. zrádce do Anglie, kde měli být postaveni před soud. Počátkem roku 1769 však král Jiří III. rozhodnutí parlamentu vetoval.⁶⁵

Napříč kabinetem se začal prosazovat požadavek tvrdého zakročení v amerických koloniích. Přesto se objevil názor, že by ukončení platnosti Townshendových cel mohlo být pro obě strany výhodnější. Zrušení cel by ovšem

⁶³ Tamtéž, s. 77.

⁶⁴ ALLISON, Robert, *The Boston Massacre*, Beverly 2006, s. 1.

⁶⁵ RAKOVÁ, s. 78.

neznamenal, že skončí platnost ostatních opatření. Toto řešení bylo na jaře 1769 schváleno sněmovnou, avšak poslanci ani široká veřejnost se s něčím takovým nechtěli smířit. Na rozdíl od předešlých let byli nesmiřitelnými zastánci tvrdého zásahu.

Situace v koloniích i na Britských ostrovech se tak den ze dne horšila. Bojkot se stal velmi problematickým hlavně pro britské obchodníky, jejichž zisky se zmenšily o polovinu a Britové postupně ztráceli chuť se nějak dohodnout, či udělat ústupky. Za této vyhrocené situace navíc na samém počátku roku 1770 odstoupil z úřadu lord Grafton a ve všeobecné krizi o rezignaci uvažoval dokonce i zklamaný král Jiří III. Situaci nakonec zachránilo uvedení Graftonova nástupce do úřadu. Stal se jím lord Frederick North, který si úřad premiéra udržel po dalších dvanáct let.⁶⁶

Mezitím v Americe, hlavně v Bostonu, docházelo ke stále častějšímu střetávání britských vojáků s tamním obyvatelstvem. Tyto střety měl na svědomí především Samuel Adams, který skrze Syny svobody pořádal nejrůznější protestní akce. O radikalizaci se snažil i na půdě sněmu, kde poprvé vyslovil požadavek neutrality amerických kolonií vůči mateřské zemi. Z tohoto návrhu ovšem měli umírnění patrioti stále obavy a i konzervativní stoupenci práva a pořádku se k tomuto řešení též nepřikláněli.⁶⁷

Přítomnost dvou tisíců vojáků, snažících se udržet pořádek ve městě s šestnácti tisíci obyvateli, naopak situaci zhoršovala. Guvernér Bernard si vyžádal jejich přítomnost, kvůli zachování klidu. Ve skutečnosti však jejich přítomnost již tak dost napjatou atmosféru prohlubovala. Bernard chtěl, aby město poskytlo ubytování pro britské jednotky, ale městský sněm, scházející se ve Faneuil Hall, trval na tom, že pobyt vojáků, pro který byla vybrána pevnost na Castle Island, má být financován samotným guvernérem. Argumentem pro toto rozhodnutí byla skutečnost, že vojsko nebylo pozváno městskými zástupci, ale samotným Bernardem, a tudíž je to jeho zodpovědnost. Guvernérovi se ale nelíbilo, že by jednotky byly dál od města, a tak jejich část dočasně byla buď ve

⁶⁶ Tamtéž, s. 79.

⁶⁷ HEIDEKING, MAUCH, s. 42.

Faneuil Hall či v Old State House, kde se scházelo městské shromáždění. Dalším objektem, který pro tento účel vybral, byl Manufactory House, budova naproti hřbitovu Granary Burying Ground, ve kterém bydleli chudí nájemníci. Tito nájemníci odmítli vojáky pustit do budovy, a ti tedy budovu obklíčili. Byli přesvědčeni, že díky hladu zlomí jejich odpor. Když se o všem dozvěděli občané města, shromáždili se a skrze horní okno budovy tamní nájemníky zásobovali bochníky chleba a pečeným masem. Po dvou týdnech stav obležení skončil a Bernard si uvědomil, že bude muset chtě nechtě vojsko ubytovat na vlastní náklady. Pronajal místo v několika skladech a molech. Ti vojáci, kteří do Ameriky přišli se svou rodinou, si platili pokoje v domech tamních obyvatel.⁶⁸

Adams si uvědomoval, že chce-li svůj požadavek na neutralitu prosadit, je nutné situaci ještě více vyhrotit. I nadále docházelo k zastrašování obchodníků a jejich zákazníků, a to nejen Syny svobody, ale i potulnými bandami.⁶⁹ Britští vojáci nemohli ochránit obchodníky, kteří i přes bojkot nadále prodávali britské zboží, když Synové svobody plenili jejich obchody a když posléze věšeli jejich podobizny na Strom svobody. Jejich zastrašovací kampaň se stávala intenzivnější a z toho důvodu se roku 1769 guvernér Bernard rozhodl požádat Londýn o další Britské jednotky. Stalo se tak poté, co v říjnu 1769 členové organizace napadli kancelář novin *Boston Chronicle*, které bojkot kritizovaly, a zničili tiskařský stroj.⁷⁰ Boje mezi obyvateli a britskými vojáky se den ode dne zhoršovaly a bylo jen otázkou času, kdy dojde k rozhodujícímu střetnutí.

3.1 Vyhrocení situace

V lednu 1770 vypukl v New Yorku týden pouličních bojů. Důvodem pro nespokojené a nezaměstnané přístavní dělníky bylo 2000 liber, které místní sněmovna přidělila pro britskou spotřebu podle zákona o ubytování. Nejprve vypukl boj o tzv. májku svobody, kterou vlastenci provokativně umístili před hospodou nacházející se naproti britskému cvičišti. Vojáci poté tuto májku, která byla okutá železem, provokativně rozřezali přímo uvnitř hostince. Hlavním bojištěm se však stal Zlatý vršek. Zde se, stejně jako v jiných městech, iniciativy

⁶⁸ ALLISON, *The Boston Massacre*, s. 2–3.

⁶⁹ TINDALL, SHI, s. 81.

⁷⁰ ALLISON, *The Boston Massacre*, s. 4.

chopili Synové svobody. Hromadná rvačka, která zde proběhla, skončila nakonec několika rozbitými hlavami.⁷¹

Jiná situace nastala v Adamsově Bostonu. Zde byl 22. února 1770 zastřelen Christopher Seider, a to Ebenezerem Richardsonem, který začal střílet do davu povykujícího před jeho domem. Stalo se tak poté, co tento dav zaútočil na jeho dům. Kameny, které házeli, rozbily přední okno i dveře a navíc zasáhly Richardsonovu manželku i dceru. Kdyby jejich vůdce William Molineux nezasáhl, byl by nakonec Ebenezer Richardson i George Wilmot, který mu přišel na pomoc, lynčován.⁷²

Pohřeb byl uspořádán Samuelem Adamsem na účet města. Konal se ve Faneuil Hall v pondělí 26. února. Na dva tisíce lidí poté následovalo Seiderovu rakev, nesenou šesti mladíky. Průvod šel z Faneuil Hall kolem tzv. Stromu svobody a Old State House až na hřbitov Granary Burying Ground.⁷³ Smrt a následný pohřeb přispěl ke zhoršení již tak velké nevraživosti mezi obyvateli, v čele se Syny svobody, a britskými vojáky.

3.1.1 5. březen 1770

Dne 5. března 1770 krátce po poledni bylo lidem, shromážděným pod Stromem svobody, oznámeno, že městská rada jednala s novým guvernérem Thomasem Hutchinsonem o případném odstranění vojáků z města s tím, že pouze toto může uklidnit situaci v Bostonu. Bylo též oznámeno, že guvernér odmítl takto učinit. Samuel Adams následně veřejně prohlásil, že vojáci by měli být posláni pryč a to co nejdříve.⁷⁴

Toho dne se kolem osmé hodiny večerní sešel zástup mužů a chlapců, vyzbrojených lopatami, holemi a meči, na Dock Square přímo před Faneuil Hall. Na půl tuctu neozbrojených náctiletých se vloupalo na trh, nacházející se v nižších patrech budovy, a poničilo dřevěné řeznické stánky. Další prohlašovali, že „zavraždí prvního důstojníka či vojáka, kterého potkají“. Ze všech stran

⁷¹ RAKOVÁ, s. 84.

⁷² ALLISON, *The Boston Massacre*, s. 5–6.

⁷³ Tamtéž, s. 6.

⁷⁴ OTIS, James, *Under the Liberty Tree. A Story of the Boston Massacre*, Boston 1896, s. 81.

přicházely zástupy ozbrojených lidí, kteří, dle Bostoňana Archibalda Goulda, byly „v takovém pozdvižení, jaké jsem sotva kdy ve svém životě viděl“.⁷⁵

Zvěsti o tom, že voják zranil na Dock Square prodejce ústřic či, že vojáci jdou pokácet Strom svobody, vyhnaly do ulic více lidí. O půl deváté bylo v ulicích kolem dvou až tří set ozbrojených a rozzuřených lidí.⁷⁶ Stráž, umístěná na celnici v King Street, byla napadena rozlíceným davem, který po ní házel sněhové koule. Na pomoc jim přišli jednotky vedené kapitánem Thomasem Prestonem. Britští vojáci byli přesvědčeni, že s příchodem posil, se dav rozejde. To se ovšem nestalo. Místo toho pokračoval v urážkách a jeho počet se nadále zvyšoval. Během stupňující se potyčky, někdo zazvonil na zvon, ohlašující požáry. Tato akce přivolala na náměstí před celnicí ještě více lidí.⁷⁷ V čele davu byl uprchlý mulatský otrok Crispus Attucks. Bostonští zaútočili na vojáky a jednoho z nich srazili k zemi. Ten se posléze vztyčil a vystřelil. Další vojáci se k němu přidali. Poté, co se dým ze střelby rozptýlil, leželo na zemi pět mrtvých nebo umírajících a osm dalších bylo raněno. Jedním z mrtvých byl i Crispus Attucks.⁷⁸ Mezi mrtvými byl dále Samuel Gray, Samuel Maverick, James Caldwell a Patrick Carr. Na následky zranění zemřeli i Christopher Monk a John Clark.⁷⁹

Jaká byla reakce? Situace ve městě se během noci vyhrotila. Zatímco se informace o incidentu šířily do okolí i ostatních kolonií, obyvatelé města se shromáždili v ulicích. Sešel se též městský výbor, který po guvernérovi požadoval, aby byli vojáci z města přesunuti do pevnosti na Castle Island. Kapitán Preston spolu se svou popravčí četou byl zatčen a uvězněn v městském vězení, kde všichni čekali na soud.⁸⁰ Pod tlakem z Faneuil Hall guvernér Thomas Hutchinson nakonec stáhl vojáky z města. Chtěl se tak vyhnout dalšímu incidentu.⁸¹

⁷⁵ ALLISON, *The Boston Massacre*, s. 9.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ KELLOGG, Louise P., *The Paul Revere Print of the Boston Massacre*. In: *The Wisconsin Magazine of History* 1, 1918, 4, s. 378.

⁷⁸ TINDALL, SHI, s. 82.

⁷⁹ KELLOGG, s. 383.

⁸⁰ Tamtéž, s. 378.

⁸¹ TINDALL, SHI, s. 82.

Ačkoliv vojáci stříleli spíše ze zmatku a nikoliv úmyslně a na příkaz svých důstojníků, jak okamžitě tvrdili radikálové, poskytl tento tzv. masakr popud ke kultu mučedníků, který ještě více rozdmýchal nenávist, která v koloniích vůči Angličanům existovala.⁸²

3.1.2 Následky

Dne 8. března se konal veřejný pohřeb obětí masakru. Na patnáct tisíc lidí, toužících po pomstě za prolití krve svých krajanů, následovalo čtyři rakve při jejich poslední cestě na místo odpočinku. Proces s kapitánem Prestonem a vojáky se měl konat v nejbližší době, a to u koloniálního civilního soudu.⁸³

Muži, jež v osudnou noc stříleli, byli obviněni z vraždy. I přes nenávist panující mezi obyvateli, byl těmto mužům dopřán spravedlivý proces. Jejich obhajoby se ujali dva tamní nejschopnější advokáti, John Adams, bratranec Samuela Adamse, a Josiah Quincy mladší.⁸⁴ Během soudního procesu bylo prokázáno, na základě výpovědí svědků, že kapitán Preston nedal svým mužům povel ke střelbě.⁸⁵ John Adams při své obhajobě vojáky „*vykreslil jako oběti okolností, vyprovokované ,pestrou chátrou ostrých hochů, černochoů a mulatů, irských přivandrovalců a cizokrajných námořníků*“.⁸⁶

Nakonec byli všichni, až na dva odsouzené za zabití, osvobozeni. Odsouzeným bylo na palci vypáleno znamení.⁸⁷ I přes výsledek soudního procesu, se 5. březen stal nadlouho americkým národním svátkem a vůdce davu, zesnulý Crispus Attucks, jedním z prvních padlých hrdinů odboje.⁸⁸

Jelikož se v Bostonu obávali, že vláda celý incident před britskou veřejností pozmění ve svůj prospěch, rozhodli se vydat pamflet, který měl ukázat situaci z pohledu samotných Američanů. Součástí tohoto krátkého pojednání byl obrázek. Původní rytina z dílny Paula Revera, amerického stříbrníka, rytce

⁸² HEIDEKING, MAUCH, s. 43.

⁸³ KELLOGG, s. 379.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ OTIS, s. 110.

⁸⁶ TINDALL, SHI, s. 82–83.

⁸⁷ Tamtéž s. 83.

⁸⁸ RAKOVÁ, s. 85.

a průmyslníka, zpodobňovala onu osudnou noc.⁸⁹ Obrázek představuje náměstí, na kterém došlo ke krvavému incidentu. Na pravé straně stojí britští vojáci, kteří střílí z mušket do davu. V popředí celého výjevu leží několik zraněných osob.

První vydání toho díla bylo zhruba ve dvou stech kopiích. Následně se dočkalo ještě několika výtisků, a to jak v samotných koloniích, tak i na britských ostrovech. V každém z nich měla podobizna masakru jiný rozměr. Měnila se navíc i perspektiva, vykreslení postav a výraz ve tvářích. Vše se stalo postupem času propracovanější.⁹⁰

Ačkoliv důvodem k vydání pojednání bylo ukázat pravdivý pohled na incident, napříč koloniemi se šířily dosti zkreslené informace, které měly rozvířit vody napříč všemi koloniemi. Cílem vlastenců bylo totiž úplně se odstříhnout od mateřské země. Problémem bylo, že i přes to, co se 5. března v Bostonu odehrálo, byl málokdo odhodlaný k takto radikálnímu kroku. Umírnění patrioti i konzervativní stoupenci práva a pořádku si uvědomovali, že Britové různými bonusy podporují koloniální dílny, jejichž výrobky například pro stavbu a provoz lodí z americké borovice, byly v metropoli žádaným zbožím. Navíc se Angličané starali i o námořní bezpečnost flotil s výnosnými exportními položkami americké pevniny. A tolik kritizované a neoblíbené plavební zákony přispívaly k hospodářskému rozvoji, k ochraně před evropskými konkurenty a farmářům a obchodníkům přinášely privilegovaný obchod s ostrovy Britské Západní Indie.⁹¹

3.2 Zrušení cel

Lord North považoval zrušení Townshendových cel, nikoli však dalších částí zákona z roku 1767, za poslední ústupek, který je Londýn vůči koloniím ochoten vykonat. William Pitt, kterého situace v koloniích velmi popudila, na půdě Sněmovny prohlásil, že „*Američané se musí podřídít. Zvláště v záležitostech obchodu a mořeplavby je tato země matkou, oni jsou dětmi. My předepisujeme, oni musí poslechnout*“.⁹²

⁸⁹ KELLOGG, s. 379.

⁹⁰ Tamtéž, s. 383–384.

⁹¹ RAKOVÁ, s. 16–17.

⁹² Tamtéž, s. 79.

Počátkem března 1770 přednesl North Dolní sněmovně návrh, který obsahoval zrušení Townshendových cel, s výjimkou čaje, který byl nejvýnosnější komoditou, a který obsahoval rovněž příslib, že napříště kabinet nebude ukládat kolonistům žádné daně.⁹³ Kabinet na základě hlasování pěti ku čtyřem doporučil zachování cla na čaj jako známku autority parlamentu.⁹⁴ Na základě Northova projevu, v němž zdůraznil zásadu svrchovanosti britského parlamentu nad koloniemi, prošel návrh oběma komorami parlamentu a v dubnu 1770 se poté, co byl stvrzen královským podpisem, se stal zákonem.⁹⁵ Zhruba měsíc po tzv. bostonském masakru se do kolonií dostala zpráva o tom, že nový ministerský předseda lord North na základě bojkotu britského zboží prosadil v parlamentu zrušení Townshendových cel.⁹⁶ Kolonie tak byly zproštěny veškerých cel, mimo čaje, a to i do budoucna. Přestože koloniální tvrdohlavci trvali na tom, že na anglické obchodníky by měl být i nadále vyvíjen nátlak, aby parlament zrušil i clo na čaj, bojkot a samotné hnutí proti dovozu začalo slábnout. Ačkoliv byl čaj nejvíce dováženou a tím pádem i nejvýdělečnější položkou, většina, která se v koloniích prodávala, pocházela od překupníků, kteří jej pašovali z Nizozemí.⁹⁷

V následujících několika měsících se v severoamerických koloniích i na Britských ostrovech postupně vytrácela nespokojenost a podezíravost. Přestože byl jak zákon o kolkovním, tak i Townshendova cla s výjimkou cla na čaj zrušena, i nadále byl v platnosti např. cukerní zákon, zákon o měně a zákon o ubytování. Nadále také v koloniích existovaly soudy viceadmirality i Úřad celních komisařů. I po odchodu vojáků z Bostonu nadále docházelo čas od času k menším incidentům. Důvodem byla skutečnost, že i když se již nenacházeli ve městě, britské loďstvo stále hlídkovalo podél pobřeží. Američtí vlastenci v čele se Samuelem Adamsem čekali na svou chvíli. Jak sám Adams řekl: „*Kde existuje jiskra vlasteneckého ohně, tam jej roznítíme*“.⁹⁸

⁹³ Tamtéž, s. 80.

⁹⁴ TINDALL, SHI, s. 83.

⁹⁵ RAKOVÁ, s. 80.

⁹⁶ HEIDEKING, MAUCH, s. 43.

⁹⁷ TINDALL, SHI, s. 83.

⁹⁸ Tamtéž.

4 Bostonské pití čaje

Po bostonském masakru v březnu a zrušení Townshednových cel v dubnu 1770 se situace v koloniích nakrátko uklidnila. Po zrušení bojkotu začal obchod mezi Velkou Británií a Amerikou růst. Z Bostonu, ráje pašeráků, zmizeli jak vojáci, tak již v roce 1769 nenáviděný guvernér Bernard, jenž byl nahrazen Hillsboroughem. Velká část zákonů, „*kteřé za války omezovaly běžný život a po ní zatěžovaly kapsu kolonistů, byla odvolána nebo vypršela bez obnovení*“.⁹⁹

Také situace na hranici stanovené roku 1763 Proklamační linií se uklidnila. Poté, co skončily boje s indiánskými kmeny, a Španělsko převzalo bývalou francouzskou Louisianu východně od Mississippi, se britské obavy z možného nového konfliktu zmírnily. V této době zažila Amerika největší přistěhovaleckou vlnu. Velké množství usdlých amerických farmářů a přistěhovalců z Evropy mířilo na západ přes Apalačské pohoří. V důsledku této situace byla roku 1768 králem hranice posunuta, čímž došlo k otevření Ohijské pánve, Tennessee a Kentucky. Na počátku 70. let 18. století skončila činnost většiny hnutí, „*jejichž předáci se sami ujímali práva, osvobozovali z vězení dlužníky, obsazovali a uzavírali soudy, zapalovaly domy nepopulárních soudců a zřizovali vlastní policii*“.¹⁰⁰

Během doby, kdy se mateřská země snažila zvýšit celní zatížení severoamerických kolonií, vyvinuli britští úředníci k dokonalosti řadu praktik, které přiváděly hlavně bohaté námořní podnikatele k zoufalství. Mezi nejoblíbenější patřil „*nenadálý úder na ilegální kanál, který předtím nechali úředníci po nějaký čas v provozu, aby ukolébali pozornost a přilákali k zdánlivě bezpečné cestě co nejvíce lidí. Kvůli drobným formálním porušením zákona byly zabavovány celé lodní náklady, zatímco celníky proti žalobě chránily certifikáty o „pravděpodobném důvodu“ k zásahu, které ochotně vydávaly soudy admirality. Pobřežní patroly také podstatně rozšířily sféru svého zájmu. Vedle známých velkoobchodníků se nyní obětmi prohledávání stávali i dříve zanedbávaní příštipkáři – majitelé malých člunů, kteří podloudně křižovali jen hranice*

⁹⁹ RAKOVÁ, s. 86.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 87.

*sousedních provincií, či námořníci skrývající na lodi nepatrný soukromý kontraband, aby si přilepšili k hubené mzdě“.*¹⁰¹

Jelikož vyjednávání s celníky stálo mnohdy značné množství prostředků, ale také sil a času, psali obchodníci pamflety. Jejich argumenty měly čtenáře přesvědčit, že obyvatelé kolonií jsou ve srovnání s těmi na britských ostrovech v nevýhodné pozici. Americká teorie spiknutí, ostražitosti a podezíravosti vůči krokům britského parlamentu se stala nadobro součástí a základem politických argumentů patriotů. Tuto skutečnost nezměnil ani fakt, že v srpnu 1772 byl do úřadu tajemníka pro kolonie místo neústupného lorda Hillsborougha jmenován lord Dartmouth, jenž měl pověst muže přístupného názorům a stížnostem pocházejících z kolonií.¹⁰² Sílicí protivládní protesty ozývající se z kolonií měly své příznivce i na Britských ostrovech, převážně v Londýně. Za hlavního vůdce byl považován John Wilkes či Frederick Bull.¹⁰³

Předchozí období klidu bylo ukončeno v červnu 1772. U města Providence ve státě Rhode Island najel škuner Gaspée, patřící britské celní strážci, na mělčinu. Tato námořní plachetnice, číhající na pašeráky, byla v noci napadena davem z města.¹⁰⁴ Při potyčce došlo ke zranění velícího důstojníka, který byl poté spolu s celou posádkou vysazen na břehu. Loď byla vypleněna, vypálena a nakonec odtahována do přístavu. Šlo tedy o přímý útok na královskou autoritu a vláda musela zakročit. Z toho důvodu byla, jménem krále, „*na usvědčení viníků vypsána vysoká odměna 500 lb. a ustanovena vyšetřovací komise, v níž vedle rhodeislandského guvernéra Wantona zasedali královští soudci z Massachusetts, New Yorku a New Jersey*“.¹⁰⁵ Obvinění měli být posláni do Velké Británie, kde měli stanout před soudem.¹⁰⁶ Vzhledem k velkým protibritským náladám a solidaritě místních obyvatel se ovšem nepodařilo nashromáždit dostatek důkazů

¹⁰¹ Tamtéž, s. 91–92.

¹⁰² Tamtéž, s. 92, 94.

¹⁰³ HOŘÁK, Václav, *Politická a ekonomická situace v Londýně v době americké války za nezávislost*. In: *Historický obzor* 27, 2016, 7/8, s. 147.

¹⁰⁴ TINDALL, SHI, s. 84.

¹⁰⁵ RAKOVÁ, s. 94.

¹⁰⁶ THOMAS, Peter D. G., *Tea Party to Independence. The Third Phase of the American Revolution 1773–1776*, Oxford 2000, s. 9.

„a po dvou bezvýsledných zasedáních komise v červnu 1773 případ odložila ad acta“.¹⁰⁷

I přesto, že nedošlo k žádnému exemplárnímu potrestání ze strany anglické justice, „nedůvěra projevená vůči místním soudcům a užití mimořádných opatření včetně hrozby vojskem stačily, aby početní rhodeislandští vlastenci vyvolali vlnu protestů proti domnělému porušování koloniální charty. Britové byli obviňováni z pokusu zavést v provincii vojenskou diktaturu a z útoků na ‚americkou svobodu, rozum a spravedlnost‘. Ostatní kolonie reagovaly na vyhrocení konfliktu s nervozitou, do níž se promítal patrný vliv politické agitace minulých krizových let“.¹⁰⁸

Čtyři dny po incidentu se škunerem oznámil massachusettský guvernér Thomas Hutchinson provinčnímu sněmu, že jeho plat, stejně jako platy nejvyšších soudů, bude hrazen z celních příjmů, tudíž jejich příjmy již nebudou závislé na rozhodnutí sněmu: „Samuel Adams chtěl udržet kotel ve varu, a proto v listopadu 1772 přesvědčil bostonské městské shromáždění, aby vytvořilo korespondenční výbor, který vydal prohlášení o právech a stížnostech a vyzval ostatní města, aby učinila totéž. Po celém Massachusetts vznikaly korespondenční výbory a šířily se do dalších kolonií.“¹⁰⁹ Koncem roku byl Adams pověřen navázat, prostřednictvím bostonského korespondenčního výboru, spojení s obcemi nacházejícími se ve vnitrozemí Massachusetts.¹¹⁰ Napříč koloniemi začaly vznikat korespondenční výbory, „jejichž úkolem zprvu bylo připravovat a rozšiřovat protibritskou propagandu“.¹¹¹ Virginský sněm v březnu 1773 navrhl „vytvořit tyto výbory na mezikoloniálním základě, jejich síť rozestřít po všech koloniích, které by byly ve vzájemném styku, a jejich prostřednictvím mobilizovat veřejné mínění a udržovat hněv stále živý“.¹¹²

¹⁰⁷ RAKOVÁ, s.94–95.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 95.

¹⁰⁹ TINDALL, SHI, s. 84.

¹¹⁰ HEIDEKING, MAUCH, s. 43.

¹¹¹ RAKOVÁ, s. 96.

¹¹² TINDALL, SHI, s. 84.

4.1 Východoindická společnost a zákon o čaji

Roku 1603 získala skupina obchodníků, tvořící Londýnskou Východoindickou společnost, od parlamentu monopolní právo na obchod s Indií a východní Asií. Jako protiváha byla v roce 1690 parlamentem založena Anglická Východoindická společnost. Roku 1709 došlo k jejich sloučení. Přestože obchodovala s několika komoditami, nejvýnosnější položkou byl čaj z Číny, jenž tvořil zhruba 90 % na celkovém zisku. Od konce 17. století bylo ročně dováženo zhruba 100 000 liber čaje přímo z čínského Kantonu do Anglie. O třicet let později to již byl 1 000 000 liber ročně a v 60. letech 18. století 4 000 000 liber čaje. Jelikož se jednalo o produkt denní potřeby, v 70. letech 18. století Východoindická společnost nakoupila tolik čaje, že každý obyvatel Velké Británie mohl vypít zhruba 300 hrníčků ročně. Britská společnost však nebyla jediným dodavatelem v království. Velkou konkurenci pro ni představovali pašeráci z Amsterdamu či Francie. Ti mohli prodávat za nižší cenu, neboť neplatili parlamentu žádnou daň.¹¹³

V Americe byla situace poněkud odlišná. Mezi první konzumenty čaje patřili obchodníci a plantážníci. V 60. letech 18. století byla spotřeba kolem 1 000 000 liber za rok, tedy zhruba 120 hrníčků na osobu. Čaj se postupně stal pátou nejvíce dováženou položkou z mateřské země, hned po bavlněných a lněných tkaninách, ložním prádle a výrobků ze železa. Amerika navíc byla rájem pašeráků. Až polovina dovezeného čaje pocházela právě z podloudnického obchodu.¹¹⁴

V letech 1772 a 1773 vypukla ve Velké Británii krátká, zato hluboká finanční krize. Došlo k úpadku několika peněžních institucí, podnikání i obchod se zastavil a bylo vyhlášeno stovky bankrotů. Přestože do té doby byla Východoindická společnost vysoce prosperující, ocitla se i ona na pokraji zhroutení. Díky výhodnému nákupu v Asii a poklesu poptávky, se nahromadilo velké množství čaje, a pokud by došlo k zahlcení trhu, nastal by radikální pokles cen.¹¹⁵ Z toho důvodu lord North schválil půjčku Východoindické společnosti ve

¹¹³ ALLISON, Robert, *The Boston Tea Party*, Carlisle 2007, s. 1–2.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 2–3.

¹¹⁵ RAKOVÁ, s. 97, 100.

výši 1 500 000 liber. Na oplátku přišla společnost o část svých pravomocí. Britský ministerský předseda získal právo jmenovat členy rady řídící společnost v Indii.¹¹⁶

Jelikož v britských skladištích bylo okolo 17 000 000 liber neprodaného čaje, bylo stanoveno, že vláda vrátí britské clo ve výši dvanácti pencí za libru z veškerého čaje, který bude vyvážen do kolonií, a bude vybírat pouze exitující třípencové clo, jež se platilo v koloniálních přístavech. Takto nově zřízený zákon o čaji, vyhlášený anglickou vládou v květnu 1773, měl uchránit Východoindickou společnost před krachem. Díky tomu by byl tento čaj v koloniích levnější než na britských ostrovech, a dokonce i levnější, než ten pašovaný z Holandska. North také dovolil, aby společnost jednala prostřednictvím svých agentů přímo s maloobchodníky nebo příjemci zboží, čímž obcházela velkoobchodníky, kteří se dříve o obchod a zprostředkování starali.¹¹⁷

Do této doby byli radikálové, usilující o osamostatnění, stále v menšině. Roku 1773 koloniální zástupce v Londýně, Benjamin Franklin, napsal: „... zdá se mi, že jsou mezi námi některé vášnivé duše, které jsou pro okamžité odtržení; já však věřím, že všeobecná moudrost a prozíravost naší země pochopí, že díky naší rostoucí síle se rychle ocitneme v situaci, kdy naše požadavky budou muset být vzaty v úvahu, a že ukvapeným bojem můžeme spíše ztratit a prohrát vše..., že jakékoli nedorozumění mezi ovládaným a vládnoucím, jakékoli porušení práva nestojí za vzpouru... nadto si pamatujme, že stojí za to zachovat tuto protestantskou zem (naši matku, ačkoli k nám byla před nedávnem tak nelaskavá) a že její vliv v Evropě a její bezpečnost ve značné míře závisejí na našem svazku s ní“.¹¹⁸

Nastalá situace ovšem pomohla radikálům. Ti zákon kritizovali jako útok na americké svobody. V důsledku zákona o čaji získala Východoindická společnost monopolní postavení, obchodníci se obávali krachu a „američtí lodní dopravci, kteří přiváželi čaj z britských celnic, a jejich zprostředkovatelé, kteří

¹¹⁶ ALLISON, *The Boston Tea Party*, s. 3.

¹¹⁷ TINDALL, SHI, s. 84–85.

¹¹⁸ CHURCHILL, s. 140.

ho prodávali, ztratili práci. Zákon uspěl tam, kde Adams ztroskotal: sjednotil veřejné mínění kolonií proti Británii“.¹¹⁹ Koloniální výbory, které získaly silnou podporu ze strany obchodníků, „zburcovaly lid proti novému nebezpečí. Rozhlašovaly, že vláda se snaží koupit si jeho loajalitu a trpnost levným čajem“.¹²⁰

První protesty v koloniích započaly ještě před tím, než první loď s čajem dorazila do Ameriky. Vlivem neustálé agitace se poslední položka z Townshendových cel „změnila z drobného poplatku v symbol „zvůle“ a kolonisté pokládali za věc cti, aby konzumovali výhradně čaj pašovaný“. Za účelem plynulé dodávky byla vytvořena distribuční síť, která se záhy potýkala s problémy. Propaganda vlastenců upozorňovala na to, „že opatření bylo přijato s cílem ulehčit situaci obřího monopolu, považovaného – a nejenom v Americe – za seskupení bohatých oligarchů, kteří spolu s podplacenými ministry fakticky řídí vládu v Anglii. Protože z čajového cla, vybíraného státem přes Východoindickou společnost, měli být placeni královští soudci v koloniích a guvernérské úřednictvo, posloužilo vzniklé schéma ideálně novému přílivu americké paranoii. Obraz spiknutí mocných proti americkým svobodám ovládl mysl a zejména rétoriku vlastenců do té míry, že do něj dokázali včlenit jakýkoliv britský tah v imperiální politice“.¹²¹

Jako první zareagovala Filadelfie. Dne 16. října 1773 odsoudilo masové shromáždění nový zákon a požadovalo odstoupení nových dealerů čaje. Také v New Yorku nezůstali pozadu a k oživlým Synům svobody se připojily další vlastenecké organizace, které hrozily násilím těm, jež by se rozhodli s Brity spolupracovat: „Velký plakát, upevněný počátkem listopadu v newyorském přístavu, varoval důrazně místní lodivody před službou, kterou by chtěli lodím s nákladem čaje poskytnout. Bostonští obchodníci a patrioti měli situaci ještě usnadněnou, neboť k překupníkům ve službách společnosti náleželi kromě jiných i synové guvernéra Hutchinsona a výmluvně tak ilustrovali korupční propojení královských úřadů a mocného obchodního monopolu. I když právě Boston přijal

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ TINDALL, SHI, s. 85.

¹²¹ RAKOVÁ, s. 101–102.

od roku 1768 bez protestů již tisíce liber zdaněného čaje, v nynější atmosféře obnovené revolty se městské shromáždění, podporované davovými mítinky, připojilo k požadavkům Filadelfie a vyzvalo kontrahenty k rezignaci. Guvernérovi, jenž hrozil využít svých pravomocí a znovu povolat vojsko, aby vymohlo vyložení čaje, sněmovna odepřela souhlas k užití síly. Zatímco v New Yorku a Filadelfii, kam rovněž mířila plavidla čajové flotily, se distributoři Východoindické společnosti svých úřadů raději vzdali, Hutchinson je ve své provincii naopak vyzval k vytrvalosti.¹²²

Společnost vyslala do Ameriky celkem sedm lodí s čajem. Dvě největší, *Nancy* a *Polly*, pluly do New Yorku a Filadelfie. Každá měla na palubě přes tunu čaje. Loď *Londýn* s dvěma sty truhlami o váze zhruba 70 000 liber mířil do přístavu Charleston v Jižní Karolíně. Zbylá čtyři plavidla *William*, *Dartmouth*, *Eleanor* a *Beaver* plula do Bostonu.¹²³ Jelikož v New Yorku i Filadelfii nebyl nikdo, kdo by zásilky přijal, odplul celý náklad zpět do Velké Británie. V Charlestonu byl čaj vyložen, uschován ve skladištích a později prodán. Z výtěžku byla později financována americká revoluce.¹²⁴

4.2 Čajový dýchánek

Jako první do bostonského přístavu dorazila s čajem loď *Dartmouth*, a to 28. listopadu. Od toho dne začala dvacetidenní lhůta na zaplacení cla, vypršet tedy měla 17. prosince. Pokud by se tak nestalo, celá zásilka by byla zabavena.¹²⁵ V té době již bylo město v rukou vlastenců. Na 29. a 30. listopadu byla Samuelem Adamsem svolána dvě velká shromáždění. Zde bylo rozhodnuto o tom, „že čaj musí být poslán zpět“.¹²⁶ Této akce se účastnilo kolem pěti tisíc lidí, a to nejen z města, ale i z okolí.¹²⁷

Také v ostatních přístavech se objevily problémy. Kapitáni se automaticky vyhnuli Filadelfii i New Yorku, kde distributoři již odstoupili. Loď *Londýn* zakotvila v charlestonekém přístavu 2. prosince. Poté, co místní agenti

¹²² Tamtéž, s. 102–103.

¹²³ ALLISON, *The Boston Tea Party*, s. 10.

¹²⁴ TINDALL, *SHI*, s. 85.

¹²⁵ THOMAS, *Tea Party to Independence*, s. 18.

¹²⁶ RAKOVÁ, s. 103.

¹²⁷ THOMAS, *Tea Party to Independence*, s. 18.

rezignovali, a uběhla dvaceti denní lhůta pro zaplacení, byl veškerý náklad vyložen a uzavřen ve skladištích. V Bostonu vydal guvernér Hutchinson příkaz nepustit loď z přístavu na širé moře, dokud nedojde k zaplacení cla. Pověření agenti ovšem váhali, zda k tomu dát souhlas, neboť nevěřili, že by bylo možné čaj vyložit, natož ho prodat. Na cestě do Bostonu byly navíc i další tři lodě. Dne 16. prosince byl Adams, během dalšího shromáždění, upozorněn kapitánem *Dartmouthu*, že druhý den vyprší ona dvaceti denní lhůta a že pokud nedojde k zaplacení, bude celý náklad zkonfiskován.¹²⁸

Ještě ten večer se skupinka zhruba 60 vlastenců a členů Synů svobody převlékla za Indiány.¹²⁹ Poté se přemístili do Griffinova kotviště, odkud se přepravili na britskou loď, aniž by proti nim kdokoliv zasáhl. V tu noc se jim podařilo otevřít všech 342 velkých beden a následně všechn jejich obsah vysypat do moře.¹³⁰ Čaj v hodnotě 10 000 liber šilinků tak skončil v přístavních vodách.¹³¹ John Adams, pozdější prezident Spojených států, napsal: „*Minulé noci [...] byly tři náklady černého čaje vysypány do moře... Toto je ten nejvznešenější čin ze všech. Poslední krok vlastenců, který velice obdivuji, je důstojný, velkolepý a dokonalý... Zničení čaje je tak odvážné smělé, neústupné a neoblomné a nezbytně povede k tak významným a trvalým důsledkům, že je musím považovat za epochální zvrat v dějinách. Zároveň je to však i útok na soukromý majetek. Další podobná snaha lidové moci může vést ke zmaření lidských životů. Mnozí si přejí, aby v přístavu plavalo tolik mrtvol jako beden s čajem. Příčin všech našich běd nás ale může zbavit i mnohem menší počet životů*“.¹³²

¹²⁸ RAKOVÁ, s. 103–104.

¹²⁹ HEIDEKING, MAUCH, s. 43.

¹³⁰ RAKOVÁ, s. 103.

¹³¹ HEIDEKING, MAUCH, s. 43.

¹³² CHURCHILL, s. 140–141.

5 Cesta k vyhlášení nezávislosti

O události v bostonském přístavu se v Londýně dozvěděli se značným zpožděním, jež bylo způsobeno vánočními svátky. Všichni byli odporem velice zaskočení. Nikdo nechápal, proč se Američané vzbouřili. V případě, že by „z Londýna přišla taktnější odpověď, mohl bostonský čajový dýchánek důvěryhodnost radikálů snadno podrýt. Mnoho lidí, zvláště obchodníků, bylo lehkovážným ničením majetku zděšeno. Městské shromáždění v Bristolu ve státě Massachusetts akci odsoudilo a Benjamin Franklin vyzval své rodné město, aby za potopený čaj zaplatilo. Avšak britským úřadům došla trpělivost. „Kolonisté se musí buď podřídít, nebo zvítězit,“ napsal Jiří III. lordu Northovi [...]“.¹³³

Na jaře 1774 parlament schválil komplex donucovacích opatření. Kolonie Massachusetts byla zbavena politické svéprávnosti. Členové státní rady, soudci, šerifové, návladní, dříve voleni sněmovnou, ale i městské shromáždění podléhali guvernérovi, který mohl rozhodovat o jeho zasedání. K tomu se navíc ocitla v ekonomické izolaci. První zákon z března 1774 zakazoval „veškerý provoz přístavního obchodu s výjimkou vojenských zásob, potravin a paliva“ do doby, než dojde k zaplacení vysypaného čaje a cla za něj.¹³⁴

Tento zákon o bostonském přístavu, který osobně doručil nový guvernér Thomas Gage, byl v květnu následován několika dalšími. Mezi ně patřil například zákon o vymáhání spravedlnosti. Podle něho měli být britští úředníci souzeni výhradně ve Velké Británii.¹³⁵ Všechna opatření byla namířena proti kolonii Massachusetts až na jedno. Ubytovací zákon, nařizoval, „že ve všech koloniích budou povinně ubytovány britské vojenské jednotky nezbytné k udržení pořádku“.¹³⁶

Ve státě Massachusetts bylo parlamentem vyhlášeno stanné právo, byla rozpuštěna koloniální vláda, uzavřen přístav a povoláno vojsko. I nadále se však při zasedání obecní rady nebo při masových shromážděních projevoval rostoucí

¹³³ TINDALL, SHI, s. 86.

¹³⁴ RAKOVÁ, s. 105.

¹³⁵ Tamtéž, s. 105–106.

¹³⁶ CHURCHILL, s. 141.

odpor.¹³⁷ Dne 22. dubna, tedy v době, kdy ještě Gage byl jako velitel britských vojsk v New Yorku, vlastenci oblečení v indiánských maskách vyhodili tajně propašovaný čaj do přístavních vod. V tomto případě nezáleželo na tom, že nešlo o artikl Východoindické společnosti, jelikož čaj byl symbolem odporu.¹³⁸

V červnu k tomu všemu přibyl ještě zákon o Québecu, který však neměl nikoho trestat. Měl poskytnout náboženskou svobodu katolickým osadníkům žijícím v Kanadě. Hlavně tak došlo k rozšíření území kolonie Québec až po oblast Ohia, což mělo sloužit jako „*dodatečný úder proti Massachusetts a Američanům celkově*“.¹³⁹

Díky činnosti korespondenčních výborů se napříč americkými koloniemi zvedla vůči potrestaným vlna solidarity. Boston volal po celkovém obchodním embargu vůči mateřské zemi. Obchodníci ze středních kolonií nebyly možný bojkotem nadšeni, jelikož ekonomická situace byla výhodná. Proti byli i umírnění patrioti, kteří se stále nevzdávali naděje na uklidnění situace. Nakonec byl tedy do Filadelfie svolán všeobecný kongres, který se měl celou otázkou postupu vůči Velké Británii zabývat.¹⁴⁰

5.1 Kontinentální kongresy a nezávislost

Dne 5. září 1774 byl v městském hostinci ve Filadelfii zahájen tzv. První kontinentální kongres. Celkem se zde sešlo padesát pět delegátů z dvanácti amerických kolonií. Chyběli pouze zastupitelé Georgie, Québecu, Nového Skotska a obou Florid.¹⁴¹ Na jedné straně zde byli stoupenci mírného postupu, upřednostňující petice a v krajním případě bojkot, a na straně druhé radikálové, kteří chtěli vyhrotit střet až do definitivního rozchodu s Velkou Británií. Do funkce prezidenta byl jednomyslně zvolen virginský Peyton Randolph.¹⁴²

Jako první, na čem se delegáti shodli, byl princip hlasování. Nehledě na rozlohu, počet obyvatel či zástupců na kongresu, měla každá kolonie jeden hlas. Vznikly dva výbory, z nichž jeden sloužil pro zkoumání dopadu parlamentních

¹³⁷ ZINN, Howard, *Dějiny lidu Spojených států amerických*, Praha 2012.

¹³⁸ RAKOVÁ, s. 107.

¹³⁹ HEIDEKING, MAUCH, s. 43.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 43–44.

¹⁴¹ TINDALL, SHI, s. 87.

¹⁴² RAKOVÁ, s. 112.

zákonů na americký obchod a výrobu a druhý k vypracování přehledu koloniálních práv. Prvním úspěchem kongresu bylo schválení radikálních tzv. suffolkských rezolucí 17. září. Těchto celkem devatenáct článků se odvolávalo na věrnost britskému králi, ovšem doporučovalo bojkot dovozu a neposlušnost vůči soudcům, kteří byli jmenováni na základě donucovacích zákonů. Také vyzýval k tomu, aby lidé začali shromažďovat zbraně a aby se připravili pro případ války.¹⁴³

O necelý měsíc později byl 14. října přijat tzv. Prohlášení práv a stížností. Tento dokument přiznával parlamentu „*právo regulovat pouze obchod a ty věci, které jsou přísně imperiálními záležitostmi. Prohlášení znovu opakovalo práva Angličanů, odmítalo právo parlamentu zasahovat do vnitřních záležitostí kolonií a vyhlášovalo každý sněm za zplnomocněný určit, kolik potřebuje ve své provincii vojáků*“.¹⁴⁴ Požadovali též zrušení zhruba třinácti zákonů, týkajících se obchodu a které byly schváleny anglickým parlamentem od roku 1763. Celý dokument byl sepsán v uctivém a umírněném tónu a poslán do Londýna Jiřímu III., který vše razantně odmítl.¹⁴⁵ Roku 1774 Kongres přijal „*Kontinentální asociaci, která doporučovala všem okresům, městečkům a městům vytvořit výbory pro dodržování bojkotu veškerého britského zboží*“.¹⁴⁶

Ačkoliv proti bojkotu dovozu nikdo nic nenamítal, plantážnické kolonie na jihu nesouhlasily s omezením vývozu. Z toho důvodu bylo stanoveno, že od 1. prosince 1774 bude zahájen bojkot britského dovozu, od 1. března bojkot spotřebního zboží původem z britských ostrovů a až od 10. září začne bojkot vývozu do Velké Británie. Kromě samotného Prohlášení byly vytvořeny i čtyři petice. Petice lidu Velké Británie měla za cíl získat na ostrovech spojení a ukázat, jak se „zlý“ parlament snaží krutě zotročit Ameriku. Do Québecu zasláná petice upozorňovala na skutečnost nedostatku občanských a politických práv a vyzývala je ke spojení v protibritském odporu. Revolucionáři si totiž byli vědomi, že právě z jejich strany jim případně hrozí první zásah ze strany

¹⁴³ Tamtéž, s. 113.

¹⁴⁴ TINDALL, SHI, s. 87–88.

¹⁴⁵ CHURCHILL, s. 141.

¹⁴⁶ TINDALL, SHI, s. 88.

ozbrojených sil. Třetí petice byla určena lidu britských kolonií a čtvrtá králi. Jiří III. byl požádán, aby dělal v celém sporu zprostředkovatele. Tento dokument byl bez jediného komentáře předán králem britskému parlamentu.¹⁴⁷

Zde probíhala jednání, zaměřená na další postup vůči severoamerickým koloniím: „*William Pitt ve sněmovně lordů naléhal, aby byl americký názor na zdanění akceptován, a navrhoval kompromis, jímž by Kontinentální kongres mohl hlasovat o příjmech koruny. Edmund Burke v Dolní sněmovně ve skvělé smířlivé řeči pouze naléhal na přijetí amerického názoru na zdanění, neboť se shoduje s anglickými zásadami. Tvrdil, že skutečnou otázkou ,není, zda máte právo učinit z jiných lidí chudáky, ale zda není ve vašem zájmu, abyste je učinili šťastnými‘. Ani jedna sněmovna však neměla na takové argumenty náladu. Místo toho členové prohlásili, že stát Massachusetts se vzbouřil, zakázali novoanglickým koloniím obchodovat s kýmkoli mimo impérium a zbavil obyvatele Nové Anglie práva rybolovu v severním Atlantiku. Tzv. smířlivá rezoluce lorda Northa, přijatá 27. února 1775, zacházela stejně daleko. Podle ní měl parlament ukládat daně pouze k regulaci obchodu a ponechávat každé kolonii cla vybraná uvnitř jejich hranic, jestliže bude dobrovolně přispívat poměrným dílem na obranu impéria.*“¹⁴⁸

Celá situace se však dostala do bodu, kdy již smíření nebylo možné. V listopadu 1774 byly do Ameriky vyslány vojenské posily a v únoru 1775 parlament prohlásil, že kolonie rebelují proti mateřské zemi a do Bostonu poslal příkaz postupovat agresivně a vůdce povstalců pozatýkat. Britské jednotky dostaly za úkol kompletně zkonfiskovat veškerou municí, kterou Američané nashromáždili ve skladě massachusettské milice. Zde se 19. dubna 1775 dostali u Lexingtonu a Concordu do první potyčky s místními obyvateli. Toho dne padlo 273 Britů a 95 Američanů.¹⁴⁹

Vzhledem k nastalé situaci byl svolán Druhý kontinentální kongres, který byl zahájen 10. května 1775 opět ve Filadelfii. Tentokrát jej však navštívilo

¹⁴⁷ RAKOVÁ, s. 115–118.

¹⁴⁸ TINDALL, SHI, s. 88.

¹⁴⁹ HEIDEKING, MAUCH, s. 46–47.

šedesát pět delegátů z třinácti kolonií.¹⁵⁰ Kontinentální kongres neměl žádnou právní moc ani prostředky, ale vzhledem k šířícím se zvěstem o válce, byl nucen převzít úlohu revoluční vlády. Dne 15. června byl generálem a velitelem kontinentální armády jmenován George Washington, který o dva dny později svedl s britskými vojsky první velkou bitvu u Bunker Hillu. V době, kdy „*Boston byl stále obležen, Kontinentální kongres se přidržel hasnoucí naděje na kompromis. 5. a 6. června 1775 vydali delegáti dva hlavní dokumenty: výzvu králi, známou později jako Petice olivové ratolesti, a Prohlášení o příčinách a nutnosti sáhnout ke zbraním*“.¹⁵¹ Král však možnost na jakýkoliv smír odmítl. V listopadu 1775 pak parlament rozšířil novým zákonem blokádu Massachusetts na všech třináct rebelujících kolonií.¹⁵²

Ti, kteří ještě váhali, byli přesvědčeni pamfletem *Zdravý rozum* z pera Thomase Paina, jenž byl prvně vydán v lednu 1776 a který se dočkal během krátké doby několika dalších výtisků. Paine zde „*dalekosáhle napadal dosud útokům ušetřeného Jiřího III. bezpříkladným způsobem jako neschopného a tyranského „Faraóna“ a vyslovil to, co si mnoho osadníků mezitím myslelo: jen nezávislost by mohla zabránit tomu, aby byli Američané nakaženi politickou korupcí a morálním rozpadem Anglie. Cíle revoluce neležely podle Paina v minulosti, ale v budoucnosti: vlastní boj musí být veden proti systému monarchie a za vytvoření spravedlivého republikánského uspořádání: „Máme to ve svých rukou, začít svět znovu*““.¹⁵³

Richard Henry Lee, zástupce Virginie, 7. června prohlásil, „*že tyto Spojené kolonie jsou a po právu by měly být svobodnými a nezávislými státy*...“.¹⁵⁴ Toho se okamžitě chytil Samuel Adams, který prohlásil: „*Můžeme volit pouze mezi nezávislostí a nanejvýš potupným a hrůzným nevolnictvím*“.¹⁵⁴ Ne všichni s tím zpočátku souhlasili, ovšem díky radikálním patriotům svůj názor změnili. Prohlášení nezávislosti, z pera Thomase Jeffersona, bylo 4. července 1776 přijato

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 47.

¹⁵¹ TINDALL, SHI, s. 90–92.

¹⁵² HEIDEKING, MAUCH, s. 47.

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ TINDALL, SHI, s. 93.

všemi koloniemi, vyjma New Yorku, který svůj podpis na dokument připojil až 19. července.¹⁵⁵

¹⁵⁵ RAKOVÁ, s. 163.

Závěr

V důsledku francouzsko-indiánské války se Velká Británie dostala do finančních potíží a hledala způsob jak se z nich rychle dostat. Pro tento účel si vyhlédla severoamerické kolonie, na jejichž území a pro jejichž dobro se bojovalo. Američané, jejichž ekonomika se po ukončení válečného konfliktu ocitla v recesi, s tímto řešením nesouhlasili. Když Jiří III. vydal v říjnu 1763 královskou proklamací, aby tak dosáhl uklidnění vztahů i s indiánskými kmeny, kolonisté odmítli toto nařízení respektovat a pokračovali ve skupování pohraničních oblastí.

Z důvodu ochrany hranic bylo nadále nutné ponechat v Americe alespoň část britských jednotek. Parlament, který si byl vědom žalostného stavu královské pokladny, se rozhodl získat peníze nejprve pomocí zpřísnění již dříve uvalených obchodních zákonů. Dále byl rozšířen seznam zboží podléhající clo a bylo prodlouženo též clo na melasu, kterému končila platnost. Nešlo však o nějak vysoké částky, které by obyvatelé citelně pocítili. Takové bylo alespoň mínění v Londýně. Skutečnost byla jiná. Situace okamžitě začali využívat ti, kteří již delší dobu nesouhlasili se skutečností, že jsou podřízeni britskému parlamentu, přestože do roku 1763 neuplatňoval přímou vládu. Navíc neviděli důvod v dalším setrvání vojáků na svém území.

Po nějaké době vláda v Londýně zjistila, že nově upravené zdanění neodpovídá jejich požadavkům na získání chybějících financí. Z tohoto důvodu byl roku 1765 do praxe zaveden zcela nový zákon, na jehož základě měly být veškeré tiskoviny opatřeny kolkem. Proti tomuto kroku se zvedla velká vlna nevole. Mimo toho, že zákon nebyl respektován a kolky tudíž nebyly používány, se objevily i první násilnější akce. Ti, co měli kolky distribuovat, byli zesměšňováni a napadáni. Olej do ohně přilil parlament vydáním zákona o ubytování. Obyvatelům se nezamlouvala ani skutečnost, že musí trpět přítomností britských vojáků ve svém blízkém okolí. Ubytovat některého ve svém domě a živit jej tudíž nepřicházelo v úvahu. Po zaslání petice do Londýna, bojkotu a protestech, při nichž se například pálily loutky distributorů, dospěl parlament k rozhodnutí zákon o kolkovném zrušit. Současně byl nicméně vydán

deklarační zákon, dle kterého měla Velká Británie právo rozhodovat o severoamerických koloniích.

Krátce nato přišel britský kancléř pokladu Charles Townshend s plánem, který měl celou situaci jednou provždy vyřešit ke spokojenosti obou stran. Finanční prostředky měly být získány pomocí nových cel na dovoz skla, olova, tiskařských barev, čaje a papíru. Tzv. Townshendovy zákony z roku 1767 naopak vše pouze zhoršily. Byla vytvořena protidovozní dohoda a kolonie přešly k systematickému bojkotu. Hlavní dění se přesunulo do Bostonu, kde se slova ujal Samuel Adams. Vůbec poprvé byl veřejně vysloven požadavek na neutralitu vůči mateřské zemi. Z počátku toto stanovisko téměř nikdo nepodporoval. Několik přívrženců ale získal po tzv. bostonském masakru z 5. března 1770. Pro zklidnění situace byla nakonec Townshendova cla zrušena. Výjimkou bylo pouze clo na čaj.

Když se Východoindická společnost dostala na pokraj bankrotu, rozhodli se jí politici zachránit vydáním zákona o čaji. Toto nařízení bylo opět mistrně využito Samuelem Adamsem k protibritské agitaci. Prostřednictvím Synů svobody zorganizoval v noci z 16. na 17. prosince 1773 tzv. bostonské pití čaje. Přestože se parlament snažil pomocí donucovacích opatření i zákona o Québecu z roku 1774 kolonisty přimět k poslušnosti, v Americe již bylo rozhodnuto o rozvázání vzájemných vztahů. Umírněnější se sice ještě pokusili vše zvrátit pomocí jednání na kontinentálních kongresech a petic, ovšem radikálové již získali převahu, a to na obou březích oceánu. V dubnu 1775 po prvním ozbrojeném střetu vypukla americká válka za nezávislost. Dne 4. července 1776 byla podepsána Deklarace nezávislosti, čímž vznikl nový státní útvar Spojené státy Americké. Válečný konflikt pokračoval až do září 1783, kdy byla podepsána pařížská mírová smlouva, skrze niž Velká Británie uznala vznik USA a jejich nezávislost.

Když Charles Townshend přišel s novým souborem zákonů, byl přesvědčen, že konečně našel způsob, jak dosáhnout spokojenosti na obou stranách. Peníze získané prostřednictvím nových cel sice neměly pokrýt všechny výdaje na britskou administrativu a vojáky sídlící v severoamerických koloniích,

na druhou stranu však představovaly určitou úlevu pro kapsy poplatníků ve Velké Británii. Při jejich vytváření bral Townshend v potaz pouze výši cel. V Americe, kde stále slavili vítězství nad zákonem o kolkovním, nastala situace způsobila šok. Kolonistům však nevadila cla jako taková, ale nařízení s nimi spojená. Pomocí své výřečnosti se radikálové postupně dostávali k moci a získávali stále více stoupenců.

Vydání Townshendových cel mělo nepochybně vliv na vztah mezi koloniemi a mateřskou zemí. Nebýt pokusů britského parlamentu o upevnění moci a získání peněz z kolonií, radikálové by nezískali na síle a i nadále by v Americe vládla umírněná nálada. Na druhou stranu, pokud by neexistovali lidé typu Samuela Adamse či Jamese Otise, odpor vůči novým opatřením by s největší pravděpodobností neměl takovou sílu a vliv. Až do poslední chvíle se totiž našli ti, co sice chtěli jistou míru autonomie, ale s nezávislostí nesouhlasili.

Svůj podíl na vytvoření Spojených států Amerických Townshendovy zákony bezpochyby měly. Pokud by se parlament vyhnul dalším podobným nařízením a snahám o upevnění své moci demonstrovanou vojenskými silami, agitátoři by ztratili své přívržence a k radikálním krokům by tudíž neměli dostatečnou moc. Tu jim však parlament daroval vydáním nových zákonů, opatření a neochotou snažit se domluvit s umírněnými silami.

Seznam literatury

- ALLISON, Robert, *The Boston Massacre*, Beverly 2006.
- ALLISON, Robert, *The Boston Tea Party*, Carlisle 2007.
- BRUNHOUSE, Robert L., *The Effect of the Townshend Acts in Pennsylvania*. In: The Pennsylvania Magazine of History and Biography 54, 1930, 4, s. 355–373.
- DICKERSON, O. M., *Use Made of the Revenue from the Tax on Tea*. In: The New England Quarterly 31, 1958, 2, s. 232–243.
- HARLAN, Robert D., *David Hall and the Townshend Acts*. In: The Papers of the Bibliographical Society of America 68, 1974, 1, s. 19–38.
- HEIDEKING, Jürgen, MAUCH, Christof, *Dějiny USA*, Praha 2012.
- HOĎÁK, Václav, *Politická a ekonomická situace v Londýně v době americké války za nezávislost*. In: Historický obzor 27, 2016, 7/8, s.146–159.
- CHAFFIN, Robert J., *The Townshend Acts of 1767*. In: The William and Mary Quarterly 27, 1970, 1, s. 90–121.
- CHURCHILL, Winston S., *Věk revoluce*, Praha 1999.
- JUDD, Denis, *Vzestup a pád britského impéria. Britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*, Praha 1999.
- KELLOGG, Louise P., *The Paul Revere Print of the Boston Massacre*. In: The Wisconsin Magazine of History 1, 1918, 4, s. 377–387.
- NEVINS, Allan, COMMAGER, Henry Steele, *Dějiny USA*, Praha 1947.
- OPATRŇÝ, Josef, *Válka Mohykánů. Sedmiletá válka v Americe*, Praha 2000.
- OTIS, James, *Under the Liberty Tree. A Story of the Boston Massacre*, Boston 1896.
- RAKOVÁ, Svatava, *Podivná revoluce. Dlouhá cesta Američanů k nezávislosti (1763–1783)*, Praha 2005.
- REICH, Emil, *A New View of the War of American Independence*. In: The North American Review 177, 1903, 560, s. 31–44.
- THOMAS, Peter D. G., *Charles Townshend and American Taxation in 1767*. In: The English Historical Review 83, 1968, 326, s. 33–51.
- THOMAS, Peter D. G., *Tea Party to Independence. The Third Phase of the American Revolution 1773–1776*, Oxford 2000.

TINDALL, George Brown, SHI, David E., *Dějiny států USA*, Praha 1994.

WASSON, Ellis, *Dějiny moderní Británie*, Praha 2010.

ZINN, Howard, *Dějiny lidu Spojených států amerických*, Praha 2012.

Resume

After the French and Indian War was the Great Britain in financial trouble. Colonial economy at that time was in a recession. In October 1763 was by King George III issued The Royal Proclamation. He wanted to keep peace with Indian tribes. The Colonists refused to respect the regulation and continue to buy the border area. Parliament, which knew about the poor state of the royal treasury, decided to raise money by first tightening already imposed trade laws. It was also expanded the list of dutiable goods. Although it was not a high amount, but those who have long opposed the subordination of the British Parliament, the situation began to use anti-British agitation.

In 1765 parliament issued the Stamp Act. All prints should be provided with a stamp. Against this raised a great wave of indignation. Stamps were not used and distributors were attacked. Parliament also issued the Mutiny Act. It meant the colonists duty to accommodate soldiers at home and provide them everything they will need. After sending the petition to London, boycott and protests, parliament decided to cancel the Stamp Act in 1766. In the Declaration Act was confirmed the British parliament right to decide on the North American colonies.

In the year 1767 was created the Townshend Acts. It meant the imposition of new duties on paper, paint, lead, glass, and tea that were imported into the colonies. Reaction was non-importation agreement and systematic boycott. After the Boston Massacre on March 5, 1770 were the Townshend Acts canceled. The exception was only the duty on tea. After the East India Company went into crisis and was issued a new regulation took place in the night of 16 on December 17, 1773 the Boston Tea Party. In 1774 the parliament issued the Coercive Acts and the Quebec Act. Meanwhile, in the colonies were organized First and then the Second Continental Congress. In April 1775, after the first armed clash started the American War of Independence, which lasted until 1783. On July 4, 1776 Declaration of Independence was signed, which created a new state department United States of America.